

75 éve mélyült a Hajdúszoboszló I. sz. városi mélyfúrás

ETO: 622.24

1925. október 25-én fejeződött be a *Pávai Vajna Ferenc* által kitzűzött, és *Faller Gusztáv* okl. bányamérnök által lemélyített Hajdúszoboszló I. sz. városi mélyfúrás, melyből 1090,87 m mélyről 73 °C-os jódos, sós víz tört a felszínre gáz kíséretében. Mivel a mélyfúrás nem hozta a kutatási célkitűzésben előirányzott eredményt, az állam a hőforrást 1926. július 15-ével 99 évre bérbe adta Hajdúszoboszló városának. E fúrás jelentős melegvízkészletére alapozva kezdődtek meg az európai hírű gyógyfürdőhely kialakítását eredményező fejlesztések. A *Csath Béla* bányamérnök által összeállított cikk az esemény 75. évfordulója alkalmából Hajdúszoboszlón rendezett emlékülésen elhangzott előadásokat a narrátorszövegbe ágyazott formában közli.

A hajdúszoboszlói gyógyvíz feltárásának 75. évfordulójáról a Magyarhoni Földtani Társulat Tudománytörténeti Szakosztálya, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Történeti Bizottsága, a Magyar Hidrológiai Társaság Vízügyi Történeti Bizottsága és a Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő Rt. a hajdúszoboszlói Pávai Vajna Ferenc Általános Iskola közreműködésével rendezett ünnepi ülésen emlékezett meg. A Gyógyfürdő Rt. adott otthont a 2000. október 26-án megrendezett emlékülésnek. **Dr. Sóvágó László** Hajdúszoboszló város polgármesterének megnyitója után a megjelent szakemberek újszerű interpretálásban, narrátorszöveggel összefűzött előadássorozat formájában idézték fel a 75 évvel ezelőtt lezajlott eseményeket. Az ülésen elhangzott előadások:

- Geológiai ismertetés: **dr. Dobos Irma** eurogeológus, hidrogeológus szakértő

- A fúrás műszaki körülményei: **Csath Béla** bányamérnök, a Magyar Olajipari Múzeum szaktanácsadója

- A hévízkút kitérését követő időben végzett laboratóriumi vizsgálatok: **dr. Pataki Nándor** okl. építőmérnök, címzetes egyetemi docens

- A gyógyfürdő mai helyzete, távlati fejlesztési elképzelések: **Czegeledi Gyula**, a Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő Rt. cégvezető igazgatója

Narrátor: **Fejér László**, a Vízügyi Múzeum, Levéltár és Könyvgyűjtemény igazgatója.

Fejér László:

Hazánk az első világháborút követő békeszerződés értelmében teljesen elvesztette földgáz- és kőolajlelőhelyeit Erdélyben, Horvát-Szlavóniában és a felvidéki Egbell környékén, jóllehet azok kihasználására, kitermelésére – az addig elvégzett rendszeres kutatásokkal – már jórészt felkészült. Ezek pótlására a Kincstár, azaz a Pénzügyminisztérium kebelébe tartozó XV. Bányászati Osztály a húszas években jelentős erőfeszítéseket tett.

Dr. Dobos Irma:

Schafarzik Ferenc „A mélyfúrás fejlődése és jövője feladatai hazánkban” című tanulmányában azt írta, hogy „...a közeli jövőben sok természeti kincset éppen hazánk dombos területeiről, sőt sík Alföldjeitől is várunk”. „Különösen **Böckh Hugó** geológuscsoportjának nagy jelentőségű

FEJÉR LÁSZLÓ
a Vízügyi Múzeum, Levéltár
és Könyvgyűjtemény
igazgatója

**CZEGLÉDI
GYULA**
a Hajdúszoboszlói
Gyógyfürdő Rt. igazgatója

DR. DOBOS IRMA
eurogeológus, hidrogeológus
szakértő,
MFT- és OMBKE-tag

CSATH BÉLA
okl. bányamérnök, a MOIM
szaktanácsadója,
OMBKE-tag

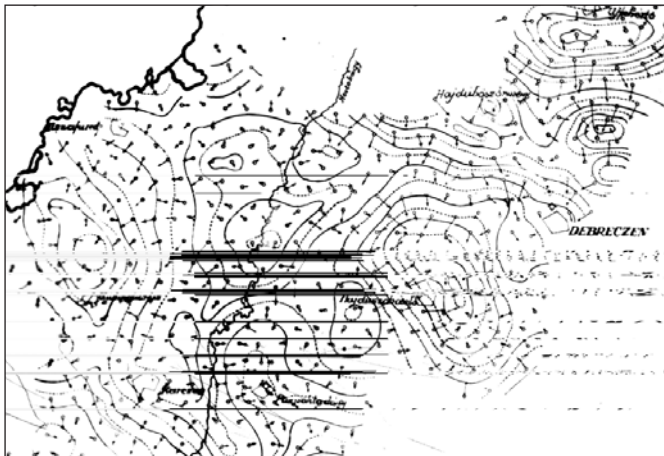

**DR. PATAKI
NÁNDOR**
okl. építőmérnök, címzetes
egy. docens,
OMBKE-tag

kutatásai biztatnak azzal a reménnyel, hogy éppen a sík és az alacsony, hullámos területeinken nemcsak földgázra, hanem esetleg petróleumra és kősóra lehet reményünk.”
„*De nem kicsinylendő bizonyos esetekben annak a hőenergiájának a kihasználása sem, mely erre a célra a hévforrások meleg vizében kínálkozik*” (1920). A szakemberek meggyőződéssel hirdették, hogy „a Nagyalföld negyedkorú rétegei alatt földgázt és ásványolajat tartalmazó harmadkorú rétegek fekszenek.”

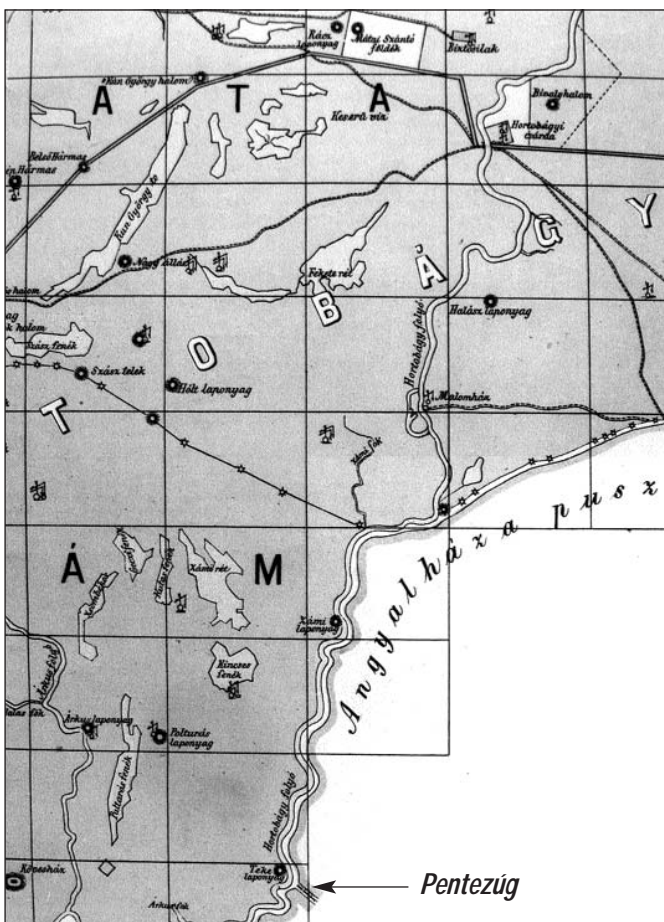
„*Böckh Hugó már 1911-ben, s később 1914-ben a Nagyalföldre irányította a földgázt és az ásványolajat kutató állami geológusok figyelmét*” (Böhm, 1939), és kezdeményezésére már az első vilá-

háború alatt az Eötvös-féle torziós ingával (mérleggel) megindult a geofizikai kutatás az Alföldön, amely Hortobágy térségében egy zárt nehézségi minimumot, Hajdúszoboszló mellett pedig egy maximumot mutatott ki (1. kép).

1. kép

A szerkezet megkutatására tervezett két fúrás közül 1918 és 1924 között (Schmidt, 1939) csak a Nagyhortobágy-I. sz. 1115,5 m-es fúrás (2. kép) mélyült a „Pentezúg” nevű dűlőben Mazalán Pál okl. bányamérnök vezetésével. Az elért eredmény (a gyengén gázos, sós, jódos, 50 °C-nál nagyobb hőmérsékletű felszökő víz) bebizonyította, hogy a szerkezet valóban szinklinális.

2. kép. Berényi Gábor Debrecen Székesváros kutatásának térképe (részlet)

A torzióingás mérésekkel kimutatott relatív geofizikai maximumra Böckh Hugó és Böhm Ferenc Hajdúszoboszlón a Vértölgy I. sz. fúráspontra telepítette. Előfordulhatott, hogy a fúrást végző kutató kirendeltség teherautójának motorja által hajtott fűrőgép nem bírta a beléscső tömegéből adódó terhelést, ezért a 343,1 m mélységet elért fúrást le kellett állítani. Az igazság viszont inkább az, hogy Böckh Hugó külföldi tartózkodása miatt Böhm Ferenc a kutatást Pávai Vajna Ferencre ruházta át, aki 5, 10 és 20 m mély aknában a felszín közeli pleisztocén üledékekben mért „ál-dölésekből” próbálta megállapítani a pleisztocén rétegekben a feltételezett gyűrődéseket, s így módon a nehézségi maximumon belül keresett geológiai támpontot a fúrások telepítésére. Az így kimutatott dőlésviszonyokból azután arra a következtetésre jutott Pávai Vajna Ferenc, hogy a már korábban megállapított vértölgyi maximumtól Ny-ra a Bánomkert délkeleti oldalán, a várostól ÉK-re kell kitűzni, illetve lefúrni a gázkutatást szolgáló III. sz. kincstári, azaz a hajdúszoboszlói I. sz. városi fúrást. „A hajdúszoboszlói fúrást, amikor 300 m mély volt, az állami szolgálatból való megváltásom után 4-5 km-re nyugatabbra telepítették”, írta Böckh Hugó. „Az eredeti fúrás teljesen megfelelő helyen volt, és szintén megkapta volna a feltárt melegvizet, de esetleg nagyobb gázmennyiséget kapott volna” (1929).

Fejér László:

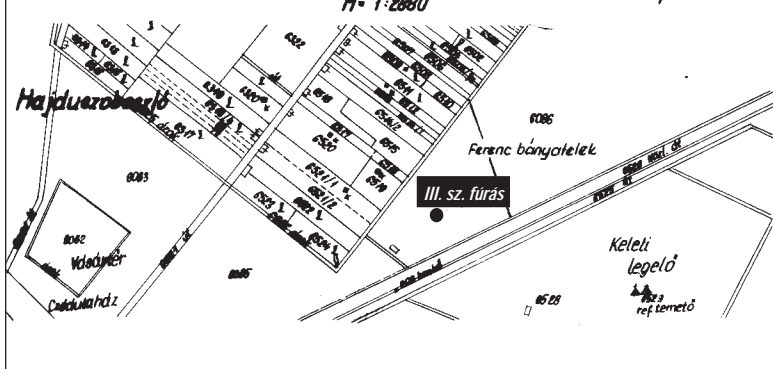
Hajdúszoboszlón ekkor senki nem gondolt arra, hogy még ebben az évben a város területén, a további fejlődést döntően befolyásoló, nagy jelentőségű kutatást indítanak meg. Szoboszló ekkor elmaradt, esős időben sáros, kánikulában pedig poros mezőváros volt. Fejlesztésére alig volt remény. Legalábbis erre mutat a Független Hajdúság című hetilap 1914. április 6-i számának egy cikke, melyben egy 20 éves fiatalember arra a kérdésre, hogy meddig szeretne élni, a következő feleletet adta: „Én csak addig szeretnék élni, amíg Szoboszlón a Kösely szabályozását befejezik, a városi kórházat felépítik, az utcákat járdahálózattal ellátják és bevezetik a villanyvilágítást.” A lap – ismerve a helyi viszonyokat – hozzáfűzte: „Nem gondolta ez a fiatalember, hogy mindezek a dolgok az emberi életkor legvégső határának elérkezte után is merő álmok lesznek Hajdúszoboszlón.” Azzal már csak mi toldjuk meg a történetet, hogy a fiatalember talán örökké akart élni, de csalatkoznia kellett, mert nem számolt a bányászati osztály geológusaival, mérnökeivel. A fúrás helykitűzésének eseményéről a Független Hajdúság 1924. július 13-i száma „Mélyfúrás Hajdúszoboszlón” címmel közölt cikket, melyben a következőket írta: „A m. kir. Mélyfúrás Vállalat legközelebb Hajdúszoboszló város határára belül gázkutatás céljából mélyfúrásokat fog eszközölni.”

Csath Béla:

Faludi Béla a M. Kir. Bányászati Monopóliumok és Bányászati Kutatások Központi Igazgatósága részéről 1113/1924. sz.-on 1924. november 15-én leadott üzemtervében többek között az alábbiak olvashatók: „A tervezett mélyfúrás célja: a Nagy Magyar Alföld ásványolaj- és földgáz-előfordulás szempontjából való megvizsgálása, s így a tervezett mélyfúrás tulajdonképpen geológiai kutatófúrás, mely azonban a felszínen lévő üledékek tektonikai viszonyaiból ítélve, sikeres feltárára is vezethet...”

A fúrás helye a csatolt helyszínrajzon van feltüntetve (3. kép). A fúrás mélységét 600 méterre irányozzuk elő, ha

A hajdúszoboszlói III.sz. kincstári gázos kút bányatelkének fektetési térképe

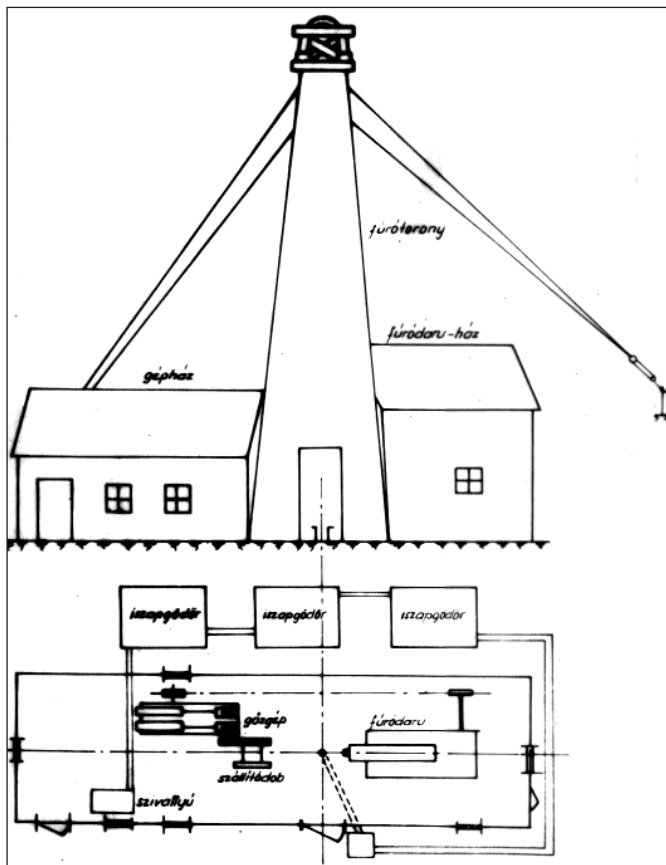
3. kép. A hajdúszoboszlói III. sz. kincstári gázos kút bányatelkének fektetési térképe

azonban a geológiai viszonyok ezen előirányzott mélységen belül olyanok, hogy a fúrást sikeresen gáz- vagy ásványolajfeltárás reményében tovább folytatni indokolt, úgy a fúrást tovább folytatjuk. Ennek a célnak megfelelően a fúrást 458 mm átmérővel kezdjük.

A fúrás lemélyítésére egy Trauzl-féle „Rapid” típusú gőzüzemű fúróberendezés szolgál, mely 600 m lefúrására alkalmas...

... A mélyfúró berendezés a következő építményekből és gépberendezésekből áll:

- négyzetes szelvényű, 20 m magas, rácsos szerkezetű fa-vázás fúrótorony, melyben 5, 10 és 15 m magasságban védőkorrálattal ellátott padozatok vannak elhelyezve, egymással és a földszinttel létrákkal van összekötve;
- a fúrótoronyhoz épített daru- és gépház, a daruházban és részben a fúrótoronyban áll a tulajdonképpeni fúró-munkát végző fúródaru;

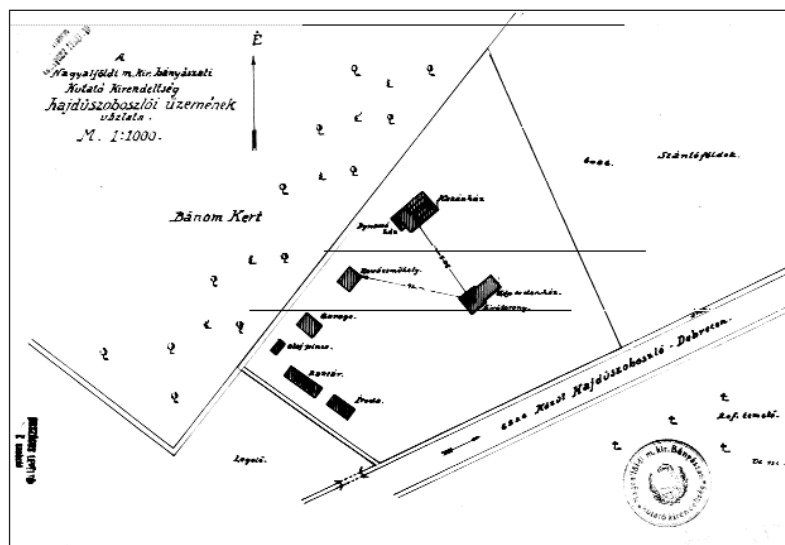
4. kép. „Rapid” típusú gőzüzemű fúróberendezés vázlatja

- a hajtóerőt 40 lóerős, egyhengeres gőzgép szolgáltatja;
- a gépházban van elhelyezve az öblítővíz szállítását végző, kettős hatású gőzszivattyú, mely percnként 600 liter teljesítményű és 25 atm. nyomást képes kifejteni (4. kép);
- a gőzt egy 45 m² fűtőfelületű 10 atm. üzennyomású lokomobil gőzkazán szolgáltatja;
- a fúrótorony és a fúrótelep világítása elektromos árammal történik, melyet egy 110 voltos, 3,2 kW teljesítményű egyenáramú generátor szolgáltat;
- a csatolt vázlatrajz (5. kép) mutatja a fúrótelep épületeinek elhelyezését.

Budapest, 1924. november 15-én

Faludi Béla

m. kir. bányatanácsos”

5. kép. A fúrótelep elhelyezkedése

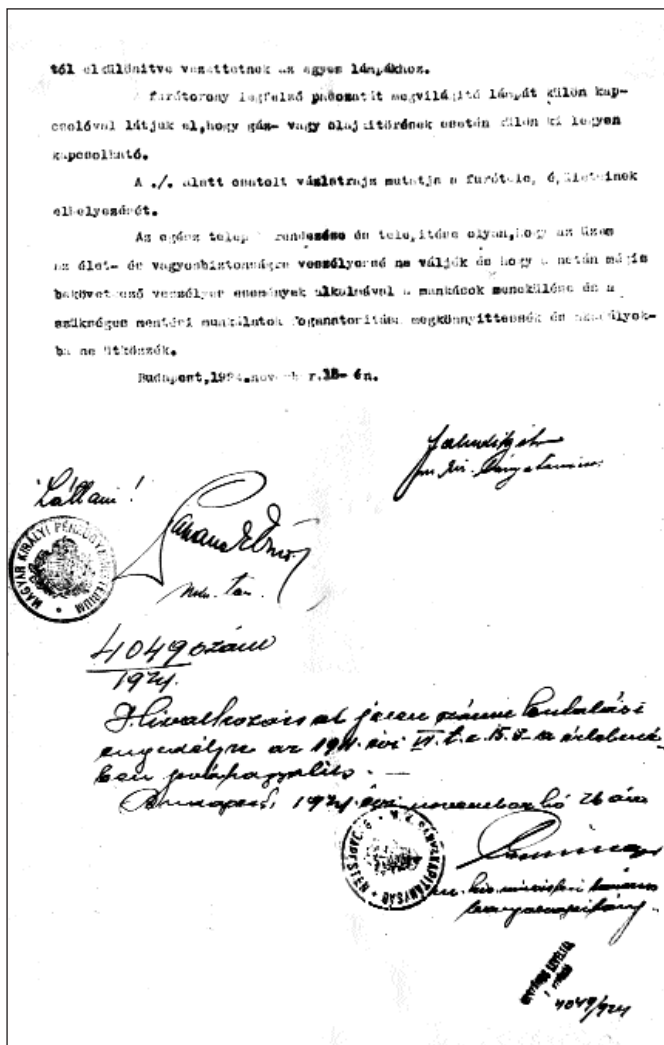
Az üzemtervet **Czerminger Adolf** bányakapitány 1924. november hó 26-án 4049/1924. sz. alatti jóváhagyással küldte vissza (6. kép).

A fúrást végző 3. sz. Trauzl „Rapid” típusú fúróberendezést a beléscsövek befogadására készült 6 m mély és 3 m átmérőjű, téglából készült akna fölé szerelték fel. A szerelés a zúzmarás, esős, rossz idő, majd a korán beköszöntött tél miatt elhúzódtott. A munkálatoknál **Faller Gusztáv** főmérnök végig jelen volt, aki ekkor már a Debrecenben székelő nagyalföldi M. Kir. Bányászati Kutató Kirendeltségnek volt a vezetője.

A felszerelési munka december 14-én befejeződött, és 16-án megkezdődött a lyuk fúrása. A fúrótorony mellett építettek fel az irodát. Ugyancsak a telepen volt a kovácműhely, ahol a Szatmárnémetiből származó **Kerekes Ferenc**, a hajdúszoboszlói **Tóth Károly** és később **Szél Kálmán** fúrókovácsok és **Boldog-Varga Bálint** fújtató dolgoztak.

A munkálatokat 12 órás két műszakban, folyamatosan végezték, amikor is minden második vasárnap 24 órát kellett dolgoznia egy-egy partinak. A fúrásnál dolgozó emberek az ország különböző vidékéről, sőt még külföldről is kerültek ide.

- Egy műszakban hét fő dolgozott az alábbi beosztásban:
- 1 fő fúrómester,
 - 1 fő (első) fúrósegéd, aki a géppel is dolgozott,
 - 1 fő (második) fúrósegéd, aki az utánbocsátónál tevékenykedett, valamint az iszapvizsgálatot végezte,

6. kép.

4 fő segédmunkás, feladatuk a cső forgatása és az iszap-csatorna tisztítása volt.

A műszakhoz tartozott 1 fő fűtő is.

A dolgozók nagyobb része „kvártélyon lakott” a faluban, némelyek a családjukat is magukkal hozták.

A két parti dolgozó:

1. parti:

- fűrómester **Külne Frigyes**, aki cseh származású volt,
- 1. fűrósegéd **Marjetkó (Györi) István** Nagykanizsáról,
- 2. fűrósegéd a bunyevac származású **Jellashich Antal**,
- 4 segédmunkás **Csuka Lajos, Márton Mihály, Domokos Bernát** és **Kiss Gábor** hajdúszoboszlói lakosok.

Brandhuber Ferencfűtő Pilisvárról származott.

2. parti:

- vezetője a lengyel származású **Olesják László**
- 1. fűrósegéd **Braun Gyula** Erdélyből,
- 2. fűrósegéd **Hauzer Sándor** Marosvásárhelyről,
- a segédmunkások közül **Kerezi Máté, Török Károly** és **Varga Lajos** helybeliek voltak, míg **Hajmási Géza** Kistere-nyéről jött.

Fűtő a debreceni **Böör János**volt.

A fűrási személyzetet kiegészítették az állomási telepen dolgozó ún. „placcmunkások” (ma rakodómunkásoknak hívják), akiknek a feladata a szénrakás, szállítás és egyéb rakodási munkák elvégzése volt.

7. kép. Pávai Vajna Ferenc a fűrási dolgozók között

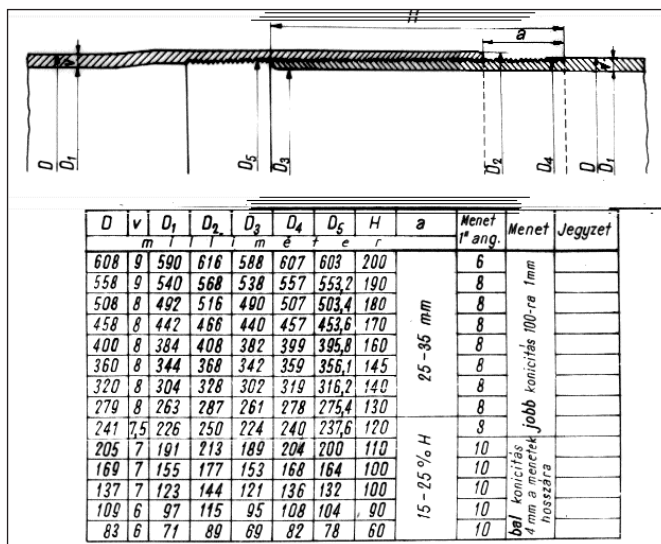
A dolgozók bére a beosztástól függően 30–60 fillér/óra között mozgott. Egy ideig a ledolgozott hétköznapokra külön-élés és kertgazdasági pótlék címén egy pengőt fizettek, az ünnepnapi munkát végzett munka után %-ot kaptak a dolgozók.

A külföldről származott szakemberek hazájukban már megfelelő gyakorlatra tettek szert, és így jól segítették **Faller Gusztáv** munkáját.

A munkálatokról napijelentés készült, egy példánya a fűrásnál maradt, egy példányt a kirendeltségre, Debrecenbe és egy példányt Budapestre, a Pénzügyminisztériumba küldtek.

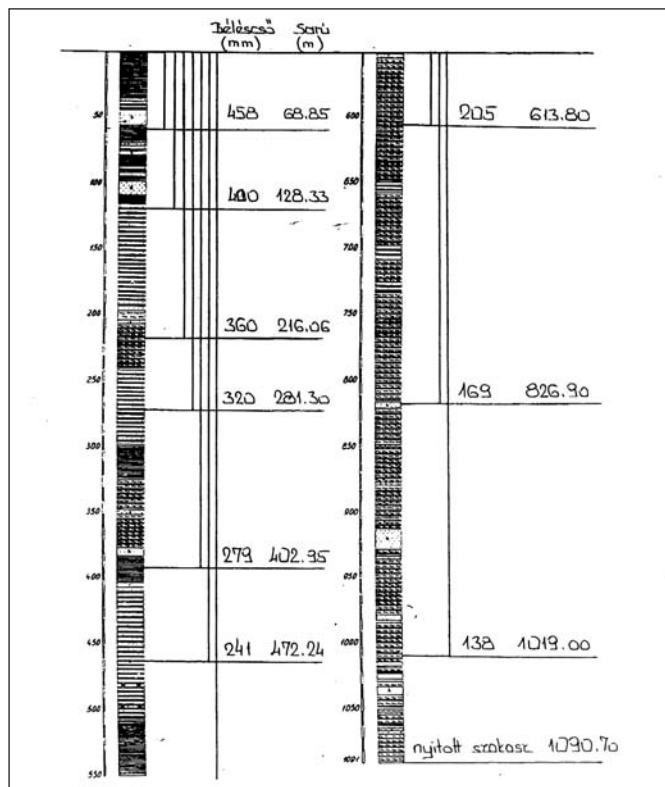
A furadékot a két-három napig a fűrásnál tartózkodó **Pávai Vajna Ferenc**geológus vizsgálta meg (7. kép), majd ezt követően a mintákat Budapestre, a Földtani Intézetbe juttatták el.

A fűrószár 7/4”-es volt, a súlyosbítók átmérője 70–200 mm között változott, míg a 97–510 mm átmérőjű vésők között pofás, lapos excenter és ún. spicc vésőtípusok is találhatóak voltak. A kincstár által használt beléscsövek méretei a táblázatban láthatók.

A fűrást 510 mm Ø-jű vésővel kezdték, jobb irányú öblítés alkalmazásával, és 458 mm Ø-jű volt az első beléscsöveget, ezt 68,85 m-es saruállással építették be a zöldesszürke agyagba. Az átharántolt rétegeket és a beépített beléscsöveget a **8. képszemlélet**ti.

Ezt követően a lyuk tovább mélyült. A 112,2–113,1 m között harántolt agyag után a 400 mm átmérőjű beléscsöveg

8. kép. Hajdúszoboszló I. sz. fúrás geológiai szelvénye és béléscsővezése

csőszakaszát megszorult 128,33 m-ben, 1925. február 24-én. A béléscsővezést felszabadítási kísérlete sikertelen volt, a fúrást 360 mm átmérőjű béléscső részére folytatták.

Dobos Irma:

Eközben már felső-pannon korú szürke és sötétszürke homokos, agyagos, mészmárgás összletet harántolt a véső. **A teljes rétegsoron belül 13 helyen mértek vízbeáramlást és gázt, a felsőbb rétegekben (112,20–113,10 m, 150,50–177,21 m, 219,18–221,0 m között) pedig főként gázt.** Az első pozitív gáznyom már a felső-pannon képződmény felső szintjében jelentkezett, mégpedig a 150,5–177,21 m közötti „lignittörmelekes, homokos, márgás agyag alján”.

Csath Béla:

A jelentkező gyenge, meg nem gyűjthető gáznyomok kivizsgálására kanalizációt végeztek, de e művelet közben a 360 mm Ø-jű béléscsőszakaszt 216,06 m-ben megszorult április 1-jén. A következő 279 mm Ø-jű béléscsőszakaszt elé folytatták a fúrást.

Dobos Irma:

Ettől kezdve lefelé nőtt a számításba jöhető rétegek vízáteresztő képessége, gáz- és sótartalma, valamint a hőmérséklete. A 335,4–339,0 m közötti rétegszakasz vizsgálata 1000 l/min vizet és napi 180–220 m³ gázt mutatott ki. Április 25-én a zöldesszürke, csillámos agyagban sikeres vízzárást végeztek 402,95 m-ben, a 279 mm Ø-jű béléscsőszakasszal.

Csath Béla:

Az említett vízzárási próbát a következőképpen végezték: a fúrólukban lévő vízszlop nívóját megadott mélységig le-

kanalizálták, ha ez a nívó tartotta magát 2–3 óráig, akkor a fúrólukot feltöltötték csaknem terepszintig, és 4–5 napon át figyelték a nívó változását.

A 279 mm Ø-jű béléscsőszakaszt beépítését követően a berendezés javítását kellett elvégezni, és kisebb átalakításokra is szükség volt. A gyors javítás után a 241 mm Ø-jű béléscsőszakaszt beépítésével a 403,8–408 m közötti lyukszakasz megkanalizálásakor már 1400 l/min 34 °C hőmérsékletű vizet és 500–600 m³/d gázt termelt a kút.

Fejér László:

Erről adott hírt a Független Hajdúság 1925. május 17-én: „Földgázt és melegvizet találtak Hajdúszoboszlón az Állami Mélyfúrás közlegei. A földgáz energiája 35 lóerejű gép állandó működtetésben tartásához volna alkalmas. Miután az a remény, hogy lentebb még nagyobb mennyiségű földgázt találnak, a mélyfúrás központi szakkezei utasítást adtak a fúrás munkák folytatására.” Eddig az idézet.

Csath Béla:

A fúrást valóban tovább folytatták 241 mm Ø-jű béléscsőszakaszt elé, majd a 431,7–432,0 m közötti rétegpróba elvégzését követően ezt a csőszakaszt 472,24 m-es saruállással zárták. A lyuk továbbmélyítését 205 mm Ø-jű rakat elé folytatták, váltakozó rétegsort harántolva, a lyukat 613,8 m-ben kicsővezték.

Fejér László:

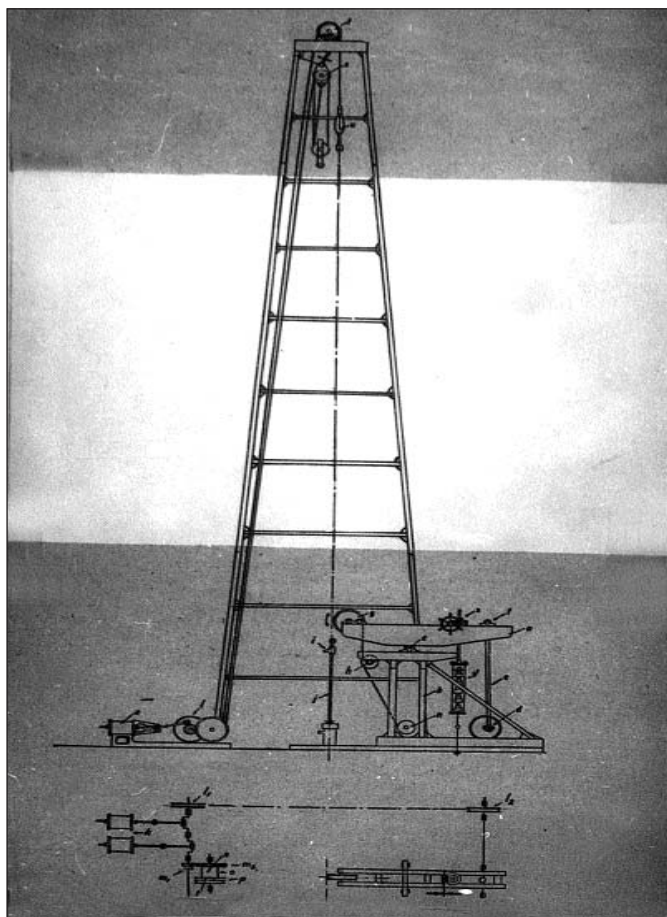
Többször idézett kedvenc lapunk, a Független Hajdúság a következőket írta: „1925. július 2-án **Faller Gusztáv**, a fúrásvezető mérnök bejelentette **Marton Gábor** polgármesternek, hogy 750 m mélységben befejezték a fúrást, mert a rendelkezésre álló technikai felszerelés miatt lejjebb nem tudnak dolgozni.” A rossz hír miatti csalódottságot azonban egy kellemes bejelentéssel oldja fel a lap, mely szerint „...600 m mélységben 44 °C-os víz van és annyi gáz, hogy egy villanytelepet működtetésben tudna tartani. Hajlandók lennének ezt feltárni és átadni Szoboszlónak. A polgármester örömdetesen vette tudomásul ezt a bejelentést. Nem kétséges, hogy a képviselőtestület meg fogja ragadni az alkalmat, hogy a gyógyterületet meg fogja ragadni az alkalmat, hogy a gyógyterülettel bírni, fűtési és fürdési, tehát közegészségügyi és tisztasági célokra alkalmas melegvizű fúrást és gázforrást megszerezze.”

Dobos Irma:

A 750 m-ig megismert földtani felépítésből a terület különleges és értékes tulajdonságaira lehetett következtetni, azért indokolt a fúrás folytatása.

Csath Béla:

A továbbfúrást eldöntő határozat után 1925 júliusában rövid idő alatt kicserélték a Trauzl Rapid 600 típusú fúróberendezést egy Fauck-Express típusú fúróberendezésre (**9. kép**). A 25 m magas, ugyancsak faváz fúrórakathoz közvetlenül csatlakozott a fúródaru befogadására a daruház. Ehhez szemközti oldalon volt a gépház, mely a gőzgépek befogadására szolgált. A fúródaru működtetése 50 LE-s ikergőzgéppel történt. A gépházban volt elhelyezve az öblítést végző kettős hatású gőzszivattyú is. A fúrórakathoz és a fúrótelep villanyvilágítását a lecserélt fúróberendezés világítóegysége biztosította továbbra is.

9. kép. A Fauck-Express típusú fúróberendezés modellje

Fejér László:

A fúróberendezés kicserélése után a Független Hajdúság augusztus 2-án közli, hogy „...a fúrás továbbfolyik az új berendezéssel. Már 800 m-en alul vannak, 50 °C-os vizet is találtak.”

Dobos Irma:

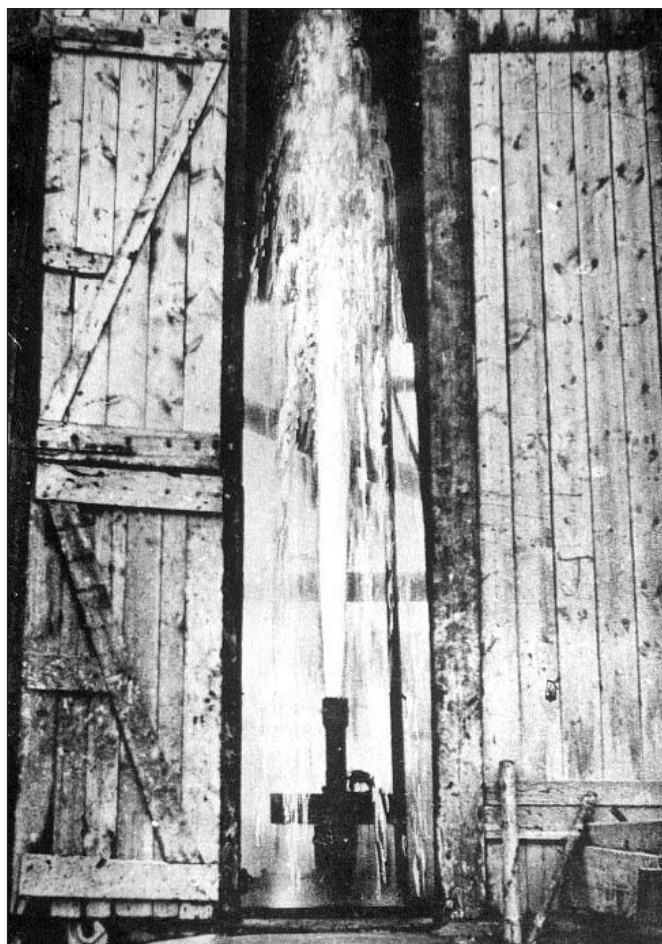
Valóban, a 808,6–813,1 m közötti 4,5 m vastag szürke homokból 55 °C hőmérsékletű, percenként 150 l jódos, sós víz napi 1600–1700 m³-re becsült gázmennyiséggel ömlött a felszínre. A vízben olajhab is jelentkezett. Miután a kanalizáskor sem a gáz, sem az olajnyomok nem erősödtek, ezért a fúrást tovább folytatták (földtani szelvény).

Csath Béla:

826,9 m-ben sikeres vízzárást végeztek a 169 mm átmérőjű béléscsörakattal. A továbbfúrás alkalmával olajnyomokat kaptak 914–922 m közötti mélységben, de mivel a kanalizás alkalmával érdemleges gáz- és olajerősödés nem volt észlelhető, a vizsgálatot nem folytatták.

Az omladék feldolgozása közben a talpról 66 °C-os víz tört fel gázzal és olajnyommal. E rétegszakasz kizárása után folytatták a fúrást 138 mm átmérőjű béléscsörakattal, mely azonban agyagrétegben 1019 m-ben megszorult. A fúrást csövezés nélkül folytatták, október 23-án érték el a 1090,7 m-es mélységet, és mivel a lyuk erősen omlott, a fúrást beszüntették, majd október 24–25-én lyukvizsgálatot végeztek.

A munkálatok alkalmával lejátszódó eseményre **Marjetkó (Győri) István** első fúrósegéd így emlékezett vissza: „...a ré-

10. kép. A hóforrás a kitörés időpontjában

tegvizsgálat közben mosattuk a lyukat, majd kanalizást végeztünk, sőt két szivattyúval ún. sorozatnyomást is alkalmaztunk. Azon a bizonyos napon – október 26-án – reggel 6 óra körül a lyuk megindult, majd a víz- és a gázhozam fokozatosan nőtt, és hozzávetőlegesen egy óra múlva már 14–20 m-ig vert fel az iszapos víz.” (10. kép)

A víz még hetekig hordta a homokot a kútból, mely a torony mellett több vagon mennyiségre szaporodott.

Megszületett a nagy szenzáció, 317 nap után, 1925. október 26-án befejeződött a Hajdúszoboszló I. sz. hévízkút feltárása, mely hónapok óta izgalomban tartotta a hajdúvárost. A 24 óránkénti hozam Faller főmérnök mérése szerint 1600 l/min 73 °C-os jódos és sós víz, valamint 7300 m³/d gáz volt.

Fejér László:

Egy másik lap, a Hajdúföld tudósítója így írt ezekről a napokról: „...egy hideg, ködös októberi estén együtt néztük **Faller** főmérnökkel, mint csapódik a magasba ez a drága melegvíz, melyről a szakértőkön kívül ekkor még senki sem tudta, hogy mit jelent, mit ér. Az biztos, hogy **Faller Gusztáv** örökre beírta nevét Hajdúszoboszló történetébe. A fúrótorony szomszédságában a hajdúszoboszlói sötétség hallgatott, a libalegelő pusztaságán szálltak az őszi ködök...”

A kútból kiömlő vizet eleinte a Bánomkert árkába, majd a Bánomkert és a város között vályogvető agyaggödörkőn, kubikgödörkőn és a libalegelőkön keresztül vezették.

11. kép. Faller Gusztáv
okl. bányamérnök, fűrészevezető

A Független Hajdúság az eseményt részletesen méltatta a „Közép-Európa legforróbb természetes forrásvizét fedezték fel Hajdúszoboszlón” című cikkében, melyben a tudósító így írt: „A forróvíz egy nagy gödörbe gyűlt össze a torony közelében. Ehhez a gödörhöz zarándokolt hosszú sorban a hajdúváros (valamennyi) reumás és csúzos betege, akik már az első napokban gyógyulást tulajdonítottak a csodásan felfakadó forrásvíznek.”

Csath Béla:

Faller Gusztáv főmérnök (11. kép) és a melléje rendelt segítők a fűrészi idő alatt gondos felvételeket készítettek a mélyfűrészi munkálatok minden egyes fázisáról, ezek az állandó megfigyelések és adatgyűjtések tudományos szempontból is nagy értékűek voltak.

Dobos Irma:

A feldolgozott rétegsorozat 262 réteget tüntetett fel, s azokban az agyag és homok 5:1 arányban játszott a fő szerepet. Az agyag szürke, néhol zöldes vagy kékes színű, olykor sötétebb, söt feketébe hajló is, amely az aszfaltos jellegre utal. „A begyűjtött fűrészpórák gazdag sorozata tudományos szempontból örökbecsű”, írta Schafarzik Ferenc.

A fűrészi szelvény középső része 300-tól 900 m-ig agyagban dúsabb, mint akár a felette, akár az alatta lévő szintek. Természetesen az agyag és a homok között számos átmeneti réteg is van. Sok a mészmárga réteg, és 7 helyen lignitnyomot lehetett kimutatni. A lignitből Papp Ferenc szerint „a pannon korabeli beltenger sekélyességére és arra lehet következtetni, hogy a tenger időközönként elmozdított. A hajdani ten-

12. kép. Fürdőzők a hőforrásnál (1925)

ger jelenlétét a konyhasó, a jód és a bróm, valamint a visszamaradt kövületek... kétségtelenül bizonyítják” (1957).

A földtani rétegsort Kulcsár Kálmán, Sümeghy József és Schmidt E. Róbert dolgozta fel közettani és paleontológiai szempontból. Ennek során kiderült, hogy a vékony pleisztocén rétegekben csupán egy kövületet, a *Succinea oblongát* lehetett kimutatni, míg az alatta következő rétegek felső-pannon korát számos *Linnocardium*, *Congerina*, *Ostracoda*, *Viviparus* bizonyította. A harántolt földtani képződmények rétegtani beosztása a következő:

0,0–0,75 m	holocén
0,75–134,20 m	pleisztocén (homok, agyag, homokos agyag, helyenként lignitnyomokkal)
134,20–1086,34 m	felső-pannon (homok, agyag, márga, lignit)
1086,34–1090,87 m	rétegminta nem állt rendelkezésre, feltehetően ez is felső-pannon

Fejér László:

A hideg ellenére a város apraja-nagyja lubickolni kezdett a szabadban (12. kép), s a libalegelő gyepébe „fürdőkádak”-at vájva, az asszonyok attól fogva odahordták a mosnivalót: nem kellett a vizet forralni. Egyre többen kezdték mondogatni, hogy mióta a vízben állva mosnak, megszűnt a karjukban, lábukban a fájás. Ezek voltak az első tapasztalatok, hogy a hévíznek nem mindennapi gyógyító ereje van. Ők voltak az elsők, akik észlelték a „csodatevő” víz gyógyhatását. A gyógyvíz jellemzőiről a Független Hajdúság is írt (13. kép).

A hajdúszoboszlói hévforrás előzetes kémiai vizsgálatának eredménye 1000 g vízben vagy grammokban

Kationok	
Káliumion K ⁺	0,0242 g = 0,79
Nátriumion Na ⁺	1,7566 g = 98,06 100 aeg%
Calciumion Ca ⁺⁺	0,0141 g = 0,90
Magnéziumion Mg ⁺⁺	0,0021 g = 0,03
Anionok	
Clorion Cl ⁻	1,9547 g = 70,82
Bromion Br ⁻	0,0235 g = 0,37
Jodion J ⁻	0,0084 g = 0,07 100 aeg%
Bórsavion BO ₂ ⁻	0,0215 g = 0,65
Kénsavion SO ₄ ⁻	0,0016 g = 0,02
Szénsavion CO ₃ ⁻	0,6706 g = 28,07
Metakovasav H ₂ SiO ₃	0,0296 g
Összesen	4,5074 g
Parafinszerű organikus anyagok nagy mennyiségben.	
A víz hőmérséklete	73 °C, levegőé 3 °C.
A víz fajsúlya	1,00403.
A víz fagyáspontcsökkenése	0,313 °C.
A vízben oldott anyagok osmosisnyomása	3,78 atm.
A víz elektromos vezetőképessége	0,006884 1/cm ²
A vízből kitűdulő gázok 100 térfogatában	
metán	85,6 térf.
nehéz szénhidrogének	1,0
oxigén	0,7
szén-dioxid	5,0
nitrogén	7,2
Összesen	100,00 térf.

Dr. Pataki Nándor:

Az elhangzottak szerint ezek voltak az első tapasztalatok,

Régi Híradó

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Hajdúszoboszló, Ozdádör, I. 1. 306. sz. ahová a lapot vonatkozó iratokat, leveleket a kiadóvezetőnek kell küldeni. Lapkiadás: hétfőn este 6 óra.

Előfizetők listájának Beszedése: **HIDROLÓGIKUS KÖZLÖNY**, T. P. 1926. évi. 49 és a **HIDROLÓGIKUS** Évkönyv is megkapja.

A hajdúszoboszlói hőforrásról.

Gyógyfürdő lesz a Baaom előtt.

A Hajdúszoboszló város vezénél a városvezetés a földszintű és földalatti hőforrása foglalkoztatja a város vezetését. A földalatti hőforrások felismerése alapján a városvezetés a földalatti hőforrások felismerését a városvezetés feladatainak egyikeként fogja tekinteni. A földalatti hőforrások felismerését a városvezetés feladatainak egyikeként fogja tekinteni. A földalatti hőforrások felismerését a városvezetés feladatainak egyikeként fogja tekinteni.

Legjobb és legolcsóbb arany, ezüst ékszer és órák kaphatók Halászándor főtéren újratelepített Debrecenben

13. kép.

melyek arra mutattak, hogy a hévíznek nem mindennapi gyógyító ereje van.

A népek a hévízhez fűződő gyógyító tapasztalatait később aztán vegyészek, orvosok szakvéleményei is megerősítették, és nemsokára követték a tudomány képviselőinek nyilatkozatai. **Dr. Emszt Kálmán** adja közre a „Hajdúszoboszlói hévírforrás előzetes vizsgálatának eredményei”-t a Hidrológiai Közönyben. **Emszt** ugyan nem volt jelen a helyszínen, „így az összes szénsavas meghatározás és a kénhidrogén-meghatározás is hiányzik. **Monos Imre dr.** kir. főgeológus hozott a vízből pár litert és a felfogható gázból” – írta **Emszt**, aki a vizsgálatokat a szokásos módon végezte. A jód meghatározását **Winkler** professzor, a brómot **Weszelzky** módszerével végezte.

A vizsgálatokról összefoglalóan így írt **dr. Emszt**: „A víz kissé zavaros, opalizált, sajátos petroleumra emlékeztető szagú, mely a vizet ivásra alkalmatlanná teszi. Szabad szénsav a vízben nincs, kémiai alkata alapján a jód tartalmú konyhasós hévízek csoportjába tartozik, s mint ilyen, nagy értéket képvisel.”

A hajdúszoboszlói mélyfúrásról **dr. Scharzik Ferenc**, a Magyarhoni Földtani Társulat Hidrogeológiai Osztályának 1925. december 16-i szakülésen számolt be, ahol a fúrás ismertetése után előadását így fejezte be: „Ha pedig az államnak ez a mélyfúrás mégsem hozta meg a kutatás perspektívájának végső gyümölcsét, így más tekintetben ez a hévírforrás, mely általa fakasztott, határozottan nagymértékű természeti kincs, amennyiben kedvező összetételénél fogva balneológiai használata elsősorúként ígérkezik. Ennélfogva célszerűen berendezett fürdőintézet létesítésének már csak a gondolata is a legmesszebbmenő támogatásban részesíthető.”

Az I. sz. hőforrásnak a város tulajdonába való átengedésével kapcsolatos sorozatos tárgyalások után a pénzügyminiszter, **Bud János** 82.219/1926. XV. sz. felirata szerint – 1926. július 15-én – Hajdúszoboszló városának bérbe adta 99 évre a gáz- és gyógyvíz kihasználása céljából az I. sz. gázos kutat. Ez az I. sz. hőforrás engedélyokirata, melyet a képviselőtestület név szerinti szavazással egyhangúlag elfogadott 5792/1926–172. kg. sz. alatt.

Fejér László:

A forrás vizének gyógyhíre gyorsan elterjedt, és már 1926-ban egy-egy meleg tavaszi-nyári vasárnapon a városból, no meg a szomszédos környékről és természetesen Debrecenből a gyógyulást keresték a gödrökben, árkokban folydogáló gyógyvízben.

A hajdúszoboszlói állami fürés, melyet a Hajdúföld „csodaforrása” néven emlegettek, rövid, néhány hónap alatt távoli vidéken is ismertté vált (**14. és 15. kép**).

Hölgyeim és Uraim, kedves hallgatóink!

Az eddigiekben igyekeztünk beszámolni a 75 évvel ezelőtti eseményekről. Az ezt követően eltelt időt – a fürdő kialakulása szempontjából – négy szakaszra lehet tagolni:

1. A fürdő kialakulásának korszaka 1926–1935-ig tartott.
2. Az 1935-től 1945-ig tartó szakasz a gyógyfürdő tudatos fejlesztése jellemzi.
3. A gyógyfürdő fejlesztésének második szakasza 1945–1960-ig tartott.
4. Az 1961-től napjainkig terjedő szakasz a gyógyfürdő fejlődésének újabb korszaka.

14. kép. A szoboszlói „sárfürdő”

15. kép. Fürdőzők (1927)

Hogy miként ment végbe az említett fejlődés, arról **Czeglédi Gyula** úr tájékoztatóját hallgassuk meg.

Czeglédi Gyula

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az előadás összeállításakor a bőség zavarával és a rendelkezésre álló idő szükségességének összehangolásával küzdöttem. Remélem, előadásomban sikerül azon lényeges pontokra rávilágítani, melyek a tisztelt jelenlévőkben gondolatokat ébreszthetnek a modern fürdőfejlesztések irányairól és a szolgáltatások minőségének hatásáról a vendégforgalomban.

A megállapításokat a Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő Rt. elmúlt 5 éves példáin keresztül kívánom igazolni.

Mielőtt előadásomat elkezdem, egy nagyon rövid bemutatást engedjenek meg, hogy azok, akik esetleg nem ismerik a hajdúszoboszlói gyógyfürdőt, néhány alapinformációt kapjanak az érthetőség kedvéért.

A hazai termál-idegenforgalmi piacon

– a legmagasabb minőségi besorolás (országosan kiemelt gyógyhely),

– kikapcsolódást, pihenést szolgáló hatalmas terület (25 ha),

– a meghatározó piaci részarány (kb. 7%) révén a 73 éves Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő Rt. több évtizede örzi kiemelkedő helyét.

Jelenleg a hatályos rendelet (37/1996. MT) alapján a 16 medence (9430 m³ térfogat) napi 14 000 vendég befogadását teszi lehetővé.

A modern gyógyfürdőfejlesztés irányai:

1. biztonságos infrastruktúra (nem látványos, de nélkülözhetetlen);

2. hagyományos gyógyfürdőfejlesztés (kiemelendő a gyógyító hatás tudományos igazolása és ennek marketingben való hasznosítása, a kor követelményeinek megfelelő konzervatív élményelemek bővítése);

3. a világ legújabb és már működő, teljesen új víziszórakozást biztosító élményeinek megvalósítása (szabadban, zárt téren);

4. minőségügyi rendszer kiépítése.

Láthatóan a fejlesztés négy fő irányából három jelentős beruházási igényű, s közülük csak kettő: a hagyományos gyógyfürdőfejlesztés és az új víziszórakoztató központok jelentenek a vendégek számára látható eredményt.

A fejlesztések szükségességét a következőkben adatokkal kívánom bizonyítani külön-külön, két szálon haladva, külön a gyógyfürdőfejlesztések és külön a víziélmények kialakításának szükségességét.

Mielőtt azonban erre sor kerülne, nagyon röviden szólnom kell arról is, hogy az a fejlesztési folyamat, amely a hajdúszoboszlói gyógyfürdőt az elmúlt 5 év során jellemezte, nem véletlenszerű, nem esetleges, hanem alapos helyzet-elemzésen és abból kiinduló stratégiameghatározáson alapult.

1996-ban **dr. G. Fekete Éva** irányításával kétnapos workshopra került sor, melyen a város valamennyi jelentős idegenforgalmi tényezőjének képviselője jelen volt. Ez alkalommal megvitatták a város idegenforgalmi koncepciójához szükséges helyzetelemzéseket, és meghatározták az abból adódó idegenforgalmi stratégiai pontokat.

SWOT-analízis keretében megállapították a város erős-

ségeit, gyengeségeit, lehetőségeit, a veszélyeket, és ebből adódóan a stratégiai pontokat.

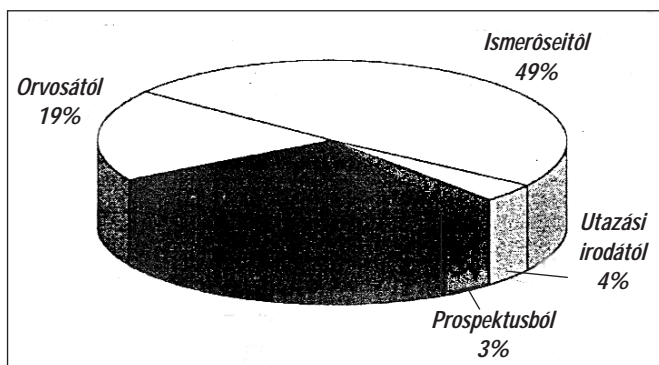
E kiindulási alpból készítettük el a hajdúszoboszlói gyógyfürdő 8 éves fejlesztési programját, mely célul tűzte ki, hogy a fejlesztések befejeztével a gyógyfürdő olyan idegenforgalmi vonzerőt jelentsen, mely a fejlett országok turistáinak igényeit is képes jó színvonalon kielégíteni, és ezen keresztül a cég tevékenységéből adódó gazdálkodás fejlesztése tegye lehetővé magas fedezeti összeg tartalmú árbevétel elérését, valamint az alkalmazottak jövedelmének emelését is. Ugyanakkor vitathatatlan tény, hogy a fejlesztések hatása nemcsak a városra, de az egész kelet-magyarországi régióra jelentős multiplifikációs hatást fejt ki.

A fejlesztések első két évében a biztonságos infrastruktúra beruházását végeztük el, majd ez időtartam alatt előkészítettük a gyógyfürdő fejlesztésének terveit. A gyógyfürdő fejlesztése 1998 elején kezdődött, és a fürdőt 1999 nyarának elején átadtuk a nagyközönségnek.

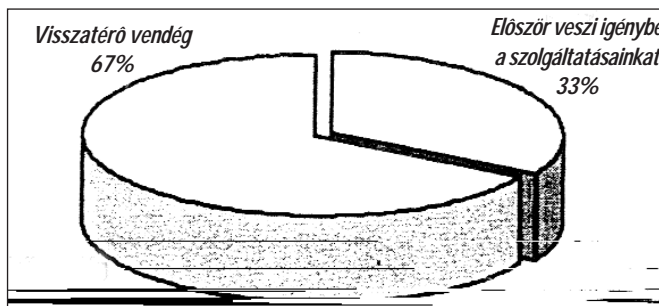
Jelenleg a 3. és 4. pontban jelzett feladatok megvalósítása van napirenden, mindkét feladat hosszabb időt vesz igénybe. A strandfürdő rekonstrukciója és új víziszórakoztató létrehozása a következő évek feladatai a cég vezetősége számára, ugyanígy a minőségügyi rendszer kialakítása is.

A strandfürdő rekonstrukcióját és az új víziszórakoztató centrum létrehozását úgy ütemeztük, hogy az első ütemben megépült Magyarország első Aquaparkja, 2001-től kezdődően pedig a strand rekonstrukcióját, illetve az Aquapark 2. ütemét kívánjuk megvalósítani.

Ki kell emelnem, hogy eddigi fejlesztések jórészt saját erőből valósultak meg. Azonban az új fejlesztések megvalósításához nélkülözhetetlen az állam szerepvállalása, és nyomtatékosan hangsúlyozni kell, hogy az elmúlt évek, évtized során soha olyan kormányzati szándék nem volt tapasztalható, mint jelenleg a Széchenyi-terv keretében, mely szerint jelentős – milliárdos – támogatást kívánnak az idegenforgalom megalapozott fejlesztéséhez nyújtani.

1. ábra. Ismeretszerzési módok

2. ábra. A látogatás gyakorisága

Kívánt újítás	Nemzetiség				Összesen
	magyar	lengyel	német	egyéb	
Vízi játszótér	5,65	3,71	0,52	0,45	10,33
Látványmedence	9,28	6,75	0,70	0,51	17,24
Több zöld terület	6,18	3,80	1,00	0,25	11,23
Tisztább egészségügyi blokkok	5,07	2,73	0,94	0,35	9,08
Homokos strandröplabdapálya	5,80	3,91	0,66	0,23	10,60
Teniszpálya	3,51	3,08	0,58	0,20	7,38
Egyéb sport	2,03	1,47	0,38	0,10	3,98
Több kulturális lehetőség	4,95	2,88	0,75	0,16	8,73
Élőzene	7,50	5,69	1,09	0,33	14,61
Animátorok	3,42	2,41	0,80	0,18	6,82
Összesen	53,40	36,43	7,41	2,76	100,00

Szerény véleményem szerint ez megalapozott és számokkal alátámasztott, jó döntés.

Mind a kormány, mind a Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő Rt. döntéseinek megalapozottságát a Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő Rt. példáján keresztül a következő módon szeretném igazolni:

Folyamatos közvélemény-kutatásunkból, melynek kérdéseire vendégeink véleménykérő lapon válaszolnak, a következő kimutatások születtek:

Vendégeink gyógyfürdőnköről szerzett ismereteinek forrását az **1. ábra** szemlélteti.

A vendégek 98 százaléka ajánlja szolgáltatásainkat ismerőseinek, valamint 67 százalékuk ismét vendégünk kíván lenni a jövőben (**2. ábra**).

A kapott szolgáltatásokat a vendégek ötfokozatú skálán értékelték, augusztus–szeptember hónapban az eredmény 4,59 pont volt. A véleménykérőlapot minden kúravendég megkapja, a vendég személyre szólóan is értékeli – ez az értékelés az alapja a dolgozók külön anyagi juttatásának. A rendszert az Egyesült Államok kórházaiban is használt legszigorúbb értékelési paraméterek szerint dolgoztuk ki.

Mindezek összefoglalásaként úgy gondolom, hogy a gyógyfürdő fejlesztése mind elfogadott stratégiánk szerint, mind a vendégek megítélése alapján jó irányban halad.

Bízunk abban, hogy a közeljövő fejlesztései Hajdúszoboszlót valóban európai minőségű fürdőkomplexummá, Kelet-Magyarország vezető turisztikai zászlóshajójává emeli.

A gyógyforrások Magyarország, így Hajdúszoboszló egyik legnagyobb nemzeti kincsét jelentik és felbecsülhetetlen értékűek.

Fejér László:

Az elhangzottakkal egyetértve megállapítjuk, hogy a hajdúszoboszlói gyógyfürdő az eltelt évtizedek alatt hazánk egyik legkorszerűbben felszerelt gyógyfürdőjévé vált, s megvalósult a gyógyulni vágyók és a gyógyítók álma, kulturált körülmények között pihenni, gyógyulni és gyógyítani.

Köszönöm, hogy meghallgatták a 75 év eseményeinek történetét.

Irodalom

Böckh H.: Jelentés 1929–1930-ról. A M. Kir. Földtani Intézet évi jelentése 1929–1932, 18–39. p.

Böhm F.: Ásványolaj és földgázbányászat Magyarországon 1935-ig. BKL, 1939, 9. sz., 153–189. p.

Csath B.: 50 évvel ezelőtt indult meg a szénhidrogénkutatás Hajdúszoboszlón. KF, 7. (107) évf., 12. sz., 1974, 353–357. p.

Csath B.: Faller Gusztáv a mélyfúrás szakembere. KF, 22. (122) évf., 9. sz., 1989, szept., 277–279. p.

Csath B.: Emlékezzünk Hajdúszoboszló I. sz. mélyfúrás feltárására. A Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő ünnepi ülése, a termálfeltárás 60. évfordulója alkalmából. 1985. okt. 25., Hajdúszoboszló.

Dobos I.: A hajdúszoboszlói gyógyvízfeltárás szerepe az Alföld földtani és hidrogeológiai megismerésében. A Hajdúszoboszlói Tud. Ülés előadása. Magyar Balneológiai Egyesület, 1987. május 29–30., Hajdúszoboszló, 211–220. p.

Dobos I.: Regényes élettörténet a tudósról: Pávai-Vajna Ferencről. Hidr. Közlöny, 1–3. sz., 15–22. p.

Emszt K.: A hajdúszoboszlói hévforrás előzetes kémiai vizsgálatának eredményei. Hidr. Közl., IV–VI. k. 65–66. p. (1924–26)

Hajdúszoboszló város közgyűlésének jegyzőkönyvei. Hajdúmegyei Levéltár, V. B. 471/a.

Pávai V. F.: Miért van Hajdúszoboszlón földgáz, olajnyom és jódos sóshévíz? Debreceni Tisza Lajos Tud. Társ. munkái, 2. k., 15–21. p., 1926.

Rozlozsnik P.: Böckh Hugó élete és munkái. Földtani Közl., 1–12., 15–36. p., 1937.

Schafarzik F.: A mélyfúrás fejlődése és jövője feladatai hazánkban. TTK, 52. k. 15–24. p.

Schafarzik F.: A hajdúszoboszlói mélyfúrásról. TTK, II., 49–55. p., 1926.

Schmidt E. R.: Átnézetes földtani szelvények Csonka-magyarország nevezetesebb mélyfúrásain át. BKL, 70. évf. 385–392. p., 1937.

Schmidt E. R.: A kincstár magyarországi szénhidrogénkutató mélyfúrásai. M. Kir. Földtani Int. Évkönyve, XXXIV. évf., 1. füz., 1–267. p.

Schulhóf Ö.: Magyarország ásványvizei és gyógyvizei. Bp. Akadémiai Könyvkiadó, 1969.

HOZZÁSZÓLÁS

Rózsavári Ferenc: A szakhatóságok szerepe a bányászati szakigazgatásban című cikkéhez

ETO: 622.240

KÁROLY FERENC

okl. bányamérnök,
okl. bányaiipari gazdasági
mérnök, hatósági és
bányabiztonsági
osztályvezető,
Bakonyi Bauxitbánya Kft.
Tapolca

Nagy érdeklődéssel olvastam **Rózsavári Ferenc** okl. bányamérnök úr (Bányamérnök Bt.) cikkét, mely a BKL Kőolaj és Földgáz szaklap 2000. évi 11-12. számában (33. évfolyam, 132-133. oldal) jelent meg.

A cikkben leírtakkal egyetértve, hasonló eseteket – konkrét bányavállalkozó, bánya és hatóság megnevezése nélkül – még nyilván nagy számban fel lehet sorolni, de a témához kapcsolódva két konkrét kiegészítemem van.

Ezek a kiegészítések a bányászatról szóló – többször módosított – 1993. évi XLVIII. törvény (Bt.) és végrehajtási rendelete [203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet, (Bt. Vhr.)] tervezett módosításának – még szakmai körökben – jelenleg éppen folyó vitája miatt aktuálisak.

1. A hatósági ügyekben eljáró szakhatóságok közreműködését általánosan az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló – többször módosított – 1957. évi IV. törvény (Áe.) 20. és 21. §-a, konkrétan a bányászati szakigazgatásban pedig a Bt. 27. § (5) bekezdése szabályozza.

Az Áe. 20. §-a szerint:

„Jogsabály elrendelheti, hogy a határozat meghozatala előtt más államigazgatási szerv (a továbbiakban szakhatóság) előzetes hozzájárulását kell beszerezni.”

Az Áe. 1981-ben történt módosítása során a törvény „általános indoklása” megjelent a Tanácsok Közlönyében. Az indoklás megfogalmazása lényeges ponton eltér a törvény szövegétől:

„... az első fokú hatóság döntésénél a szakhatóság jogsabályon alapuló

hozzájárulását, nyilatkozatát figyelembe kell venni, és erre – szükség szerint – a határozat indokolásában is ki kell térni. A szakhatóság jogsabályon alapuló kikötéseit a határozat rendelkezésébe fel kell venni.”

Első olvasatra csak apró különbségnek tűnő eltérés van az Áe. és az indokolásának szövege között. Ha végiggondoljuk, láthatjuk, hogy az indoklás megfogalmazása az eljárásban résztvevő hatóságok részére konkrét előírást tartalmaz.

A Bt. 27. § (5) előírása:

„Az ásványi nyersanyag kutatására, feltárására, kitermelésére, valamint befejezésére (a bánya bezárására, illetve mező felhagyására), a meddőhányó hasznosítására kidolgozott műszaki üzemi terv jóváhagyásához az érdekelt szakhatóságok hozzájárulása szükséges.”

A Bt. idézett szakaszának a „jogsabályon alapuló” szövegrésszel történő kiegészítését a bányatörvény módosítása során a munkaadói érdekképviselő – Magyar Bányászati Szövetség – által létrehozott szakmai „team” tagjaként is javasoltam.

Természetesen az Áe. említett szakaszának a „jogsabályon alapuló” szövegrésszel történő kiegészítését is támogatom.

Ezáltal az ügyben eljáró hatóságnak csak a szakhatóságok jogsabályon alapuló hozzájárulását kellene figyelembe vennie, így számos eljárás egyszerűsödne, a szakhatóságok hatáskörükben eljárva csak jogsabályon alapuló nyilatkozatot tehetnének.

Felmerülhet természetesen ezzel szemben ellenvélemény is.

A hatóság által kiadott határozat a közigazgatási szerv akaratának kinyilvánítása. Az, hogy ez az akarat mennyiben a közigazgatási szervé és mennyiben a jogalkotóé, attól függ, hogy mennyire köti a jogsabály a közigazgatási szerv döntési lehetőségét. Ez érvényes az ügyben résztvevő szakhatóságokra is, mert a szakhatósági állásfoglalás az érdemi határozat része, annak figyelembe vétele az eljáró közigazgatási szerv részére – a hozzájárulás hiánya esetén is – kötelező.

Miután a szakhatóság közreműködése hatással van az ügy egészére, úgy gondoljuk, hogy sokkal megfelelőbb az ügyben döntő hatóság és az ügyfél (esetünkben a kérelmező) számára, ha a szakhatóságok állásfoglalásai, nyilatkozatai csak jogsabályokra alapozva szülehetnek.

E javaslat elfogadásával sem az ügyben eljáró államigazgatási szerv, sem a kérelmező nem lenne a szakhatóságok pillanatnyi, ad hoc, sok esetben megalapozatlan döntéseinek kitéve, és gyakorlati válhatna a közigazgatás-tudomány nemzetközileg legismertebb hazai művelőjének, **dr. Magyary Zoltán** (1888-1945) egyetemi tanárnak a tanítása, miszerint „a közigazgatás eredményre – gazdaságosságra törekvő tevékenysége a jogállam követelményeinek megfelelően, legyen jogszerű is”.

Az Áe. módosításával:

„**Jogsabály elrendelheti, hogy a határozat meghozatala előtt más államigazgatási szerv (a továbbiakban szakhatóság) jogsabályon alapuló, előzetes hozzájárulását be kell szerezni.**”

A Bt. pedig a következők szerint változna:

„Az ásványi nyersanyag kutatására, feltárására, ki-termelésére, és ennek befejezésére (a bánya bezárá-sára, illetve a mező felhagyására), a meddőhányó hasznosítására kidolgozott műszaki üzemi terv jóvá-hagyásához az érdekelt szakhatóságok jogszabályon alapuló hozzájárulása szükséges.”

2. Másik fontos kérdés, hogy az ügyben döntő, határoza-tot hozó hatóság mérlegelhesen abban a tekintetben, hogy az adott eljárás során mely szakhatóságtól (szakhatóságok-tól) kér hozzájárulást.

A jelenlegi gyakorlat ez ügyben nagyon széles skálájú. Van olyan első fokon eljáró bányahatóság, amely minden ügghöz a Bt. Vhr. mellékletében felsorolt valamennyi szak-hatóságot bevonja. Ez felesleges, hiszen mindig van olyan, amelyik az adott ügyben nem érdekelt. Az összes szakható-ság bevonásával a bürokrácia nő, az ilyen ügyintézés az elintézési határidő jelentősen növekedni fog.

E javaslatok nem újak, hiszen ezek a kérdések az 1993-ban Veszprémben és Zalaegerszegen, 1994-ben Alsóörsön, majd 1995-től Tapolcán megtartott „Bányászati és szakigaz-gatási konferenciákon” már felvetődtek.

Úgy érzem, ha a jogszabályok – ezen belül különösen a bányatörvény – változtatása ilyen módon megvalósulna –

szemben más, a bányatörvényt érintő és napvilágot látott ja-vaslattal – a közigazgatási eljárás szereplőinek érdekei nem csorbulnának, és a javaslatok elfogadásával a közigazgatási eljárásokban megalapozottabb szakhatósági állásfoglalások születnének.

Mivel a szakhatóságok közreműködése esetén döntésük hatással van az ügy érdemi részére, indokolt tőlük megköve-telni, hogy maradéktalanul feltárják és vizsgálják azokat a körülményeket, amelyekre állásfoglalásukat alapozzák.

Felhasznált irodalom:

[1] **Rózsavári Ferenc** A szakhatóságok szerepe a bányászati szakigazgatásban, BKL Kőolaj és Földgáz, 2000/11-12. szám, 132-133. p.

[2] Az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló – többször módosított – 1957. évi IV. törvény (Áe.)

[3] A bányászatról szóló – többször módosított – 1993. évi XLVIII. törvény (Bt.)

[4] Tanácsok Közlönye, 1981/13. szám, 404. p.

[5] **Dr. Szaniszló József:** A Magyar-iskola és háború utáni sorsa. Közigazgatás-tudománytörténeti visszapillantás. ELTE Államigazgatási Jogi Tanszék, Budapest, 1993.

[6] **Károly Ferenc** A tervezők kapcsolata a hatóságokkal és a bányavállalkozókkal.

A IV. Bányászati és szakigazgatási konferencián tartott elő-adás, 1998. június 4-5., Tapolca, Balatonyörök.

HAZAI HÍREK

Az OPEC főtítkárának előadása

A MOL Rt. meghívásának eleget téve, Áprilisban Budapestre látogatott az OPEC főtítkára, **dr. Ali Rodríguez Araque**. A főtítkár a Magyar Tudományos Akadémián a MOL Rt. vezetői és a témában érdekelt akadémikusok részére tartott előadásában az olajárak stabilan tartásával és a tagországok termelésének szükség szerinti visszafo-gásával kapcsolatos OPEC törekvésekről beszélt.

(a szerk.)

Az Ipari Energiafogyasztók Fórumának rendezvénye (Budapest, 2001. április 20.)

Az IEF által indított rendezvénysorozat első előadását „Energia-Gazdaság-Politika,” címmel tartották meg Budapes-ten. **Dr. Szaniszló Mihálynak**, az IEF elnö-kének megnyitója után a következő előadá-sok hangzottak el:

• „Tájékoztatás 51 nagyfogyasztó kör-zetében végzett felmérésről”

Mihály Enikő tanácsadó (ACCETURE)

• „A közszolgáltatások (energia stb.) de-regulációjának időszerű kérdései”

Dr. Szerdahelyi György (Gazdasági Mi-nisztérium)

(Az EU fogyasztói árcsökkenésekről, a gáztüzelésű erőművek térhódításáról, a minisztérium által kidolgozott új energia-törvény tervezetéről és annak egyeztetésé-ről, a 2003-ban életbelépő új jogszabályok-ról, a gázipari törvénytervezet készülségi állapotáról, a kiszolgáltatók tervezett ártá-mogatásáról beszélt)

• „Villamosenergia-fogyasztás és a fel-használók körének összefüggése a kalifor-niai gyakorlat szerint”

Paul L. Ciszár ügyvéd (Squire, Sanders and Dempsey Iroda)

• „Az energiahatékonyság felhasználói és termelői kérdései”

Dr. Molnár László igazgató (Energia-központ Kht.)

Csatlakoztunk az európai villamosenergia-rendszerhez

A nyugat-európai villamosenergia-rend-szert irányító és üzemeltető társaságok egyesülése, az UCTE (Union for the Coordination of Transmission of Electricity) az ötvenéves fennállása alkalmából rendezett lisszaboni ünnepi közgyűlésén 2001. május 17-én tagjai közé fogadta a Magyar Villamos Művek Rt.-t. Az UCTE-tagsággal járó fel-a-datok ellátásával az MVM Rt. a tulajdonában lévő rendszerirányító társaságot, a MAVIR Rt.-t (Magyar Villamosenergia-ipari Rend-

szerirányító Rt.-t) bízza meg. A tagság egy-értelmű elismerése annak, hogy hazánknak sikerült a magyar villamosenergia-gazdál-kodást a nyugat-európai színvonalra emel-ni. Az UCTE-csatlakozással fontos lépést tettünk az ország európai integrációjának irányában.

Bányászati tárgyú lapok a 43. Képeslap Aukción (Budapest, 2001. április 21-22.)

Az ULYSSES AUCTIONS, az ECE City Centerben megrendezett 43. Ké-peslap Aukción az 1890-es évektől megje-lent, mintegy 5057 képeslapot állított ki. Az aukció újdonsága az igen szép példány-számú (460 darab) bányászati témájú ké-peslapgyűjtemény volt.

A mintegy 80 hazai és külföldi licitáló részvételével lezajlott kétnapos aukción a képeslapok 90 %-a talált új gazdára a kikiál-tási ár többszöröséért, annak ellenére, hogy az árak általában 1000 Ft-ról indultak. A bá-nyászati tárgyú képanyag sikeres eladása is bizonyítja, hogy a bányászatot az elmúlt év-századokban is megbecsülték, és az akkori kiadók is komoly lehetőséget láttak a bányá-szati témájú alkotások megjelenítésében.

A bányászati anyag néhány darabjának leütési ára:

Nagybánya, Veresvizi aranybánya bejá-rata (8000 Ft), Nagybárod közbánya

(8000 Ft), Felsőgalla mésztelep (7500 Ft), Rudabánya (6000 Ft), Brennbergbánya (5200 Ft), Komló, régi osztályozó (5000 Ft), Dorog szénosztályozó, 1907 (4600 Ft).

A soproni Központi Bányászati Múzeum munkájának díjazása

Rangos elismerésben részesítették a soproni Központi Bányászati Múzeumot az elmúlt évi tevékenységéért. Az „Év műzeuma„ cím elnyeréséért meghirdetett pályázatot a Múzeumi Világnapon, 2001. május 18-án értékelték. A soproni múzeum az elmúlt évi munkájáért, a megnyitott új állandó kiállításáért és a nemzetközi kapcsolatok fejlesztése terén elért eredményeiért nyerte az ICOM (Múzeumok Nemzetközi Szervezete) Magyar Nemzeti Bizottságának különdíját. A múzeum az elmúlt évi munkájáért valóban megérdemelte a díjazást.

A 2000. év kiemelkedő eseménye volt a csaknem 19 évig fennálló, korábbi állandó kiállítást felváltó új, a szakmai vélemények szerint is nagyvonalú, elegáns és áttekinthető kiállítás megnyitása. A mintegy 10 millió Ft-os költség nagy részét (22 000 eurót) a múzeum PHARE CBC pályázaton nyerte el, de támogatást kapott a Központi Bányászati Múzeum Alapítványtól és sok bányavállalattól, intézménytől és magánszemélytől is. (A támogatóknak szóló köszönő sorok a múzeum falán olvashatók.)

(Dr. Horn János)

INDUSTRIA Nemzetközi ipari szakkiállítás

(Budapest, 2001. május 21-25.)

Az idei kiállításon nyolc iparág 600 magyar és 150 külföldi kiállítója, valamint 230 képviselt cég mutatta be csaknem 22 000 m²-en a legújabb termékeit, szolgáltatásait. A bányászati és kohászati szakágazatot 42 kiállító képviselte.

A kiállításhoz kapcsolódóan az OMBKE a HUNGEXPO Rt. közreműködésével „Az ezredforduló bányászata és kohászata Magyarországon” címmel szakmai előadássorozatot szervezett május 23-án a következő témákban:

- A magyar alumíniumipar megújulása (Dr. Tólnay Lajos, az OMBKE elnöke, a MAL Rt. elnöke)

- Szénerőművek jövője Magyarországon (Dr. Matyi-Szabó Ferenc, bányászati szakértő, MVM Rt.)

- A Vértesi Erőmű szerepe a nemzeti energiastratégiában (Havelda Tamás, bányászati igazgató, Vértesi Erőmű Rt.)

- Vaskohászat az ezredfordulón (Zámbó József, kereskedelmi igazgatóhelyettes, Magyar Vas és Acélipari Egyesülés)

(a szerk.)

„Selmebánya, az európai bányászat bölcsője” c. idôszaki kiállítás megnyitása

(Sopron, 2001. június 24.)

Szép számú közönség, hazai és szlovákiai szakember jelenlétében nyitották meg a soproni Központi Bányászati Múzeum idôszaki kiállítását. Az ünnepség a Selmebányai Bányász Kórus által előadott bányászdalokat követően vette kezdetét. A megjelenteket **Bircher Erzsébet**, a Központi Bányászati Múzeum igazgató asszonya köszöntötte. (1. kép) A kiállítást **prof. RNDr. Miklós László, Dr. Sc.**, a Szlovák Köztársaság környezetvédelmi minisztere nyitotta meg szlovák és magyar nyelven. **RNDr. Ph. Dr. Ján Novák Csc.**, a Szlovák Bányászati Múzeum főigazgatója értékelte a két múzeum együttműködését, és bejelentette, hogy 2002-ben a Szlovák Bányászati Mú-

zeumban a soproni Központi Bányászati Múzeum anyagából idôszaki kiállítást rendeznek. Ezt követően gyönyörű bányász díszfokost adott át az igazgató asszonynak. Az ünnepség a bányászhimnussal zárult. A kiállítás megtekintése után a múzeum vezetősége fogadást adott abból az alkalomból, hogy a KBM munkáját a Múzeumi Világnapon az ICOM Magyar Nemzeti Bizottság különdíjjal jutalmazták. Az igen gazdag anyagot bemutató kiállítás tárgyait a Szlovák Bányászati Múzeum bocsátotta rendelkezésre. (2. kép) Az idôszakos kiállítás megnyitásának idôzítése a múzeum vezetőségének nemcsak kiemelkedő szakmai munkáját, hanem jó vezetői szemléletét is dicséri, hiszen az szinte napra egybeesett a „Soproni Ünnepi Hetek„ (2001. június 22-július 15.) nyitó ünnepségével és annak programjában is szerepelt. Az idôszakos kiállítás hétfő kivételével, naponta 10-18 óra között látogatható, szeptember 16-ig.

(Dr. Horn János)

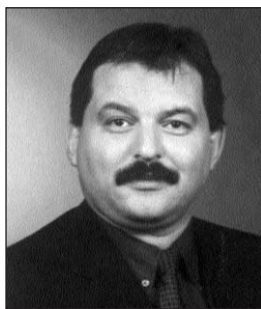

1. kép

2. kép

KÖSZÖNTÉS

Tisztelettel köszöntjük **Bokor Csabát**, a július 1-jétől megalakult MOL Rt. Kutatás-Termelés Divízió (KTD) ügyvezető igazgatóját kinevezése, valamint a Magyar Bányászati Szövetség elnökévé történt megválasztása alkalmából. Felelősségteljes munkájához jó egészséget és sok sikert kívánunk.

(*a szerkesztőség*)

Köszöntjük aranyokleveles bányamérnök tagtársainkat

Barabás László
okl. bányamérnököt

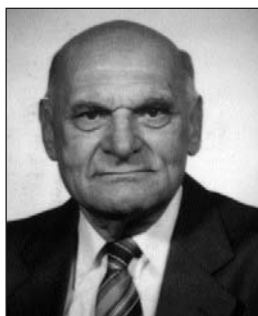
Farkas Béla
okl. bányamérnököt.

Az idén 75. születésnapjukat ünneplő, mindnyájunk által tisztelt tagtársaink az elmúlt év decemberében Miskolcon az Alma Materben vették át a fél évszázada Sopronban megszerzett diplomájukat megerősítő aranyoklevelet. Kívánunk Nekik további tevékeny életet, erőt, egészséget és Jó szerencsét!

(*A születésnap megemlékezéseket a későbbi számainkban közöljük, a szerkesztőség*)

Születésnap köszöntések

80. születésnapja alkalmából köszöntjük

Buda Ernő

aranydiplomás okl. bányamérnököt,
az OMBKE tiszteleti tagját

Egész életpályája a hazai olajiparhoz kapcsolódott. Gyakorlati éveinek letöltése után 1944-ben a MAORT Nagykanizsai Fűrési Üzem műszaki igazgatója vette maga mellé műszaki titkárnak. Német nyelvtudását a háború alatt a német hadvezetés és az olajipar vezetői közötti megbeszélések tolmácsaként, valamint az olajipari berendezések és műszerek 1945 évi kitelepítésére és őrzésére kapott megbízása során kamatoztatta. Áldozatos és lelkiismeretes munkájának köszönhetően ezen eszközök hazaszállítása után ismét megindulhatott a hazai szénhidrogén-kutatás. Lovásziban a rétegvizsgálatokat végző berendezések munkáját, később a Nagylengyelben megindult fűrési tevékenységet irányította. A MASZOLAJ Rt. megalakulásakor a nagyalföldi kutatás fejlesztésére kapott megbízást. Az 1956-os forradalom alatt a dunántúli és alföldi munkások között mesterségesen szított ellentét hatására koholt vádak alapján le tartóztatták és bebörtönözték. Az internáló táborból szabadulva 1958-1959-ben Celdömölkre deportálták, ahol alkalmi munkából élt, majd vasúti pályamunkás volt. 1959. március elején visszakérült Lovásziba, ahol a rétegrepsztoőknek lett a műszaki irányítója.

1964-1967 között a nagykanizsai fűrési üzem operatív vezetője. 1967-től ugyanott műszaki tanácsadó, és a dunántúli kiterésvédelmi mentőcsapat vezetője. E területen nemcsak országosan, hanem nemzetközileg is elismert eredményeket ért el. 1984-ben kérte nyugdíjazását, de a kiterésvédelmi munkákban továbbra is aktívan és önzetlenül részt vett. Jelentős az oktatói tevékenysége is, szervezi és tartja az olajipari szakmunkás- és technikusképző, valamint a mérnöktovábbképző tanfolyamokat, előadásokat tart a külföldi intézményekben is (Celle, Freiberg). Szakmai munkájáért Eötvös Lóránd-díjat és a MOL Rt. által alapított a Magyar Olajiparért kitüntetés arany fokozatát kapta. A

bányász hagyományok lelkes és fáradhatatlan ápolója, szakmai és hagyományörző témákban számos publikációja jelent meg, tanulmányutakat szervezett. Egyesületi munkáját Borbála Éremmel, Péch Antal-, Zsigmondy Vilmos-, Soltz Vilmos-emlékérmekkel ismerték el, és 1997-ben az OMBKE tiszteleti tagjává választották. Szűkebb pátriája, Zala megye díszpolgárává választotta.

Sorsának sok viszontagság ellenére még 80. életévét meghaladva is járja az országot, aktívan tevékenykedik a szakma és a tudományos ismeretterjesztés területén. Kívánunk Neki további töretlen munkakedvet, erőt, egészséget és Jó szerencsét!

75. születésnapja alkalmából köszöntjük

Budai László
okl. vízepítési mérnököt,
az OMBKE tiszteleti tagját

Az Országos Vízkutató és Fúró Vállalat egykori igazgatójaként tevékeny szerepe volt az OMBKE vízbányászati szakcsoportjának megalakulásában és annak működésében, amíg betegsége ebben nem akadályozta. Kívánunk Neki jó egészséget és nyugodt életet.

Dr. Dank Viktor
okl. geológust, egyetemi tanárt,
a műszaki tudomány kandidátusát,
a földtudomány doktorát.

Dank Viktor felsőfokú tanulmányait a szegedi József Attila Tudományegyetemen (1947-1949), a budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetemen (1949-1951), 1963-1964 között a milánói Ente Nazionale Idrocarburi posztgraduális intézményében

végezte. 1951-ben okl. geológus, az ELTE-n tanárségéd, 1954-ig tudományos kutató a Magyar Állami Földtani Intézetben, 1954-1960 között a Budafai Kőolaj-termelő Vállalat geológusa, főgeológusa.

Egyetemi természettudományi doktori címet 1957-ben, az ELTE-n szerzett. 1960-1962 között az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt (Budapest) kutatási, geofizikai, értelmezési osztályvezetője, 1964-1968 között a Tröszt kutatási és termelési főgeológusa, 1968-1975 között kutatási vezérigazgató-helyettes, 1976-1984 között bányászati igazgató-helyettes, főgeológus. 1964-1984 között a hazai szénhidrogén-kutatások eddigi legeredményesebb időszakában a szénhidrogén-kutatások földtani irányítója, 1984-1990 között a Központi Földtani Hivatal elnöke. Főleg kőolajföldtani modellek, prognózisok készítésével foglalkozott és operatív kutatások alapjául szolgáló szénhidrogén-kutatási koncepciókat dolgozott ki. Ezekben a témákban több, mint 200 hazai és külföldi publikációja jelent meg. 1990-től nyugdíjállományban van.

Az ELTE oktatója 1960-tól, másodállású adjunktus (1967), docens (1968), professzor (1988). Meghívott előadó a JATE-n (1966-1968). Jelenleg az ELTE rendes tanára. A műszaki tudomány kandidátusa 1963-ban, a földtudomány doktora 1988-ban.

1972-1986 között a Magyarhoni Földtani Társulat elnöke, a Földtani Közlöny felelős szerkesztője, 1966-1974 között az MTA X. Osztály Kőolaj-, Földgáz-, Víz-bányászati Bizottság elnöke, 1984-1990 között a Földtani Kutatás szerkesztőbizottságának elnöke, 1986-1990 között IUGS Advisory Board for Research Development direktora. Hazai és külföldi tudományos társaságok tiszteleti tagja. A Magyar Természettudományi Társulat alapító tagja (1990) és elnöke.

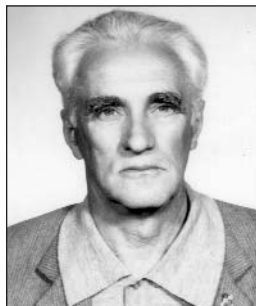
Több magas kitüntetés tulajdonosa: a Munka Érdemrend arany fokozata (1968), Akadémiai Díj (1972, 1982), Állami Díj (1973), Bányász Szolgálati Érdemérem gyémánt fokozata (1981). MTESZ-díj (1978), TIT Bugát-díj (1990, 1994), Magyar Földtani Társulat Pro Geologia Applicata Díj (1986).

Jelenleg: az ELTE egyetemi tanára, a Magyar Természettudományi Társulat elnöke, közreműködik a Magyar Tudományos Akadémia minősítési és egyetemi professzori habilitációs bizottságai-ban. Az iparág szakmai értékeinek, történeti emlékeinek és hagyományainak megőrzését célzó munkáját a Magyar Olajipari Múzeum Alapítvány Kuratórium elnökeként 1995-től irányítja és segíti.

Dr. Dobos Irma
aranydiplomás okl. geológust,
eurogeológust

Dr. Dobos Irma tagtársunk, az MHT tiszteleti tagja kutatómunkáját a Szegedi Tudományegyetem Földtani Intézetében kezdte, onnan a Magyar Állami Földtani Intézethez került. A Tokodi Mélyfűró Vállalatnál szénkutató főgeológus, amikor 1957-ben kitűzi az ország első (és közel 25 évig működő) izotóptemetőjének helyét. A Vízkutató és Fűró Vállalatnál 1958-tól a mélységi vízkutatás és feltárás területén végzett munkáját mintegy 2000 vízföldtani szakvéleménye fémjelzi. A földtani és a hidrogeológiai kutatástörténet témában számos előadást tart és kiállításokat rendez. Eddig csaknem 300 publikációja jelent meg. Kubában földtani, Csehszlovákiában és Jugoszláviában hidrogeológus szakértőként dolgozott. 1997-től meghívott egyetemi előadó. Szakmai munkáját a Magyar Hidrológiai Társaság, a Magyarhoni Földtani Társulat számos kitüntetéssel ismerte el.

Hermán József
olajipari üzemmérnököt,

tagtársunkat, aki a zalai olajmezőkön különböző beosztásokban végzett eredményes munkát.

Moticska Felicián
okl. vegyészmérnököt

Tagtársunk a Pécsi Kohóműveknél kezdett el dolgozni, ahol laboratóriumvezetőként a gyártott gáz kéntelenítése területén szerzett érdemeket. Az OLAJTERV-nél az OKGT felügyelete alá került gázgyárak átállításának tervezési munkáiban vett részt, majd ezen gázgyárak biztonsági felügyeletét látta el 1987-ig, nyugdíjazásáig. Egyesületünknek ma is aktív tagja.

◆◆◆

70. születésnapja alkalmából köszöntjük

Götz Tibor
okl. bányamérnököt

A nagyalföldi szénhidrogén-kutatás különböző területein (üzemegységeiben) dolgozott.

Munkájának elismeréseként a szolnoki vállalat fűrési vezetője lett, majd az OKGT-hez került, ahol előbb fűrészes vezető, majd a biztonságtechnikai és tűzvédelmi főosztály vezetője lett. Jelentős munkát végzett a fűrési kitérők megelőzése, elfojtása terén. A KGST-országok kitérősvédelmi koordinációs központjának vezetőjeként dolgozott 1991-ben történt nyugdíjazásáig. Az OMBKE vezetőségének és ellenőrző bizottságának tagjaként végzett és végez jelenleg is aktív és értékes munkát.

Németh Gusztáv
okl. geológust

Mintegy négy évtizeden át vett részt a Dunántúl és a Duna-Tisza köze kőolaj- és földgáztelepeinek felderítésében és felkutatásában. Geofizikus, geokémikus és mérnök kollégáival eredményes munkát végzett. 1990-től a hazai geotermális energia hasznosítása érdekében szakértőként tevékenykedik, törekedve a nemzetközi eredmények hazai honosítására.

(Kassai Lajos)

Szervezeti változások a szénhidrogén-bányászati iparágban

A szénhidrogének kutatásával és termelésével kapcsolatos feladatokat 2001. július 1-jétől a MOL Rt.-nél egy szervezet, a Kutatás-Termelés Divízió (KTD) látja el. Az új szervezeti egység két bányászati ágazat, a Hazai Kutatás-Termelés Divízió (HKTD) és a Külföldi Kutatás-Termelés Divízió (KKTD) egyesítéséből jött létre. Az integráció előkészítéséről, lépéseiről és várható hatásairól a MOL Hírlap 2001. júniusi számában nyilatkozott **Bokor Csaba**, a HKTD ügyvezető igazgatója. (d)

Sajtótájékoztató a Gazdasági Minisztériumban

Pungorné dr. Csákvári Marianna helyettes államtitkár 2001. július 12-én sajtótájékoztatót tartott a Gazdasági Minisztériumban a magyar ipar elmúlt három évi teljesítményéről. (szerk.)

„Zöldmezős” gáztermelés az Őrségben

A délnyugati országhatár mentén, az őrségi tájvédelmi körzetben található Bajánsenye-Őriszentpéter-D gázcsapadékmező feltárása 1986-ban kezdődött. A két mező rész termelvényének gyűjtésére, kezelésére és szállításra szolgáló létesítmények a szigorú környezet- és természetvédelmi előírások szerint épültek, és a természettel összhangban üzemelnek, a Nagykanizsai Gáztermelési Operatív Egység felügyelete alatt. (d)

Rendezvény-előzetes

(2001. III-IV. negyedévi programok)

OMBKE programok

- Központi Bányásznap: augusztus 30. (Tapolca)
- IX. Anyag-, Energia-, Környezetgazdálkodás a Vaskohászatban konferencia: szeptember 6-8. (Balatonszéplak)
- SALAMANDER választmányi kirándulás: szeptember 7-8. (Selmecebánya)
- Fúrás-robbantástechnika 2001. Nemzetközi Konferencia: szeptember 11-13. (Miskolc)

- XXXIV. Bányagépész és Bányavillamosági Konferencia: szeptember (Siófok)
- Ötven éves az Olajmérnöki Tanszék, tudományos konferencia: szeptember 21-22. (Miskolci Egyetem)
- III. Országos Anyagtudományi, Anyagvizsgálati és Anyaginformatikai konferencia és kiállítás: október 14-17.
- 16. Öntőnapok és a XIV. Fémöntészeti Napok: október 14-16. (Miskolc-Lillafüred)
- IV. Magyar Tudomány Napja: november 8. (Dunaújváros)
- IV. Bányamérő Fórum: november (Budapest)
- Küldöttgyűlés: november 8. (Budapest)
- Szent Borbála Központi Ünnepség: december 4. (Miskolci Egyetem)
- Szent Borbála mise: december 4. (Budapest, Sziklakápolna)

Az OMBKE Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati Szakosztályának tervezett rendezvényei

Alföldi Helyi Szervezet

20 éves a szervezett műszerkabinos szolgáltatás Magyarországon

PSz-34M, avagy az első tehermentesítő fúrás Magyarországon

Tunézia más szemmel. A munkán kívül milyen élményekkel gazdagodtak az ott dolgozók
Olaj, olaj, olaj! című film bemutatása és ankét

Erdész-Bányász-Kohász szakest

Közreműködés az OMBKE KFVSZ egyéb rendezvényeinek szervezésében.

Dunántúli Helyi Szervezet

A „Frack-Pack” eljárás alkalmazásának tapasztalatai (szakmai nap Nagykanizsán)

„50 éves a Nagylengyel-mező” jubileumi rendezvény (szakmai nap és szakestély Gellénházán)

„35 éves a Dunántúli Olajmunkás c. lap”, a MOIM-al közösen rendezett kiállítás

10 éves a MOL Rt. Szakmai nap

Hagyományápoló kirándulás Putnok-Hollókő, vagy Sopron-Brennbergbánya útvonalon

Közös szakestély a Kanizsai Filiszterek Társasága Kft.-vel Nagykanizsán

Közreműködés a KFVSZ rendezvényeinek szervezésében

Szilárdásvány-kutatási Helyi Szervezet

„A szilárdásvány-kutatás szakmai újdonságai” szakmai nap

Részvétel az OMBKE-rendezvényeken

Vízfúrás Helyi Szervezet

A szervezet rendezvényeinek többsége (előadássorozat **Zsigmond Vilmos** bányamérnök születésének 180., emlékülés **Halaváts Gyula** geológus halálának 75., előadülés **Zsigmond Béla** gépészmérnök halálának 85. évfordulója alkalmából) az I. félévben szerveződött

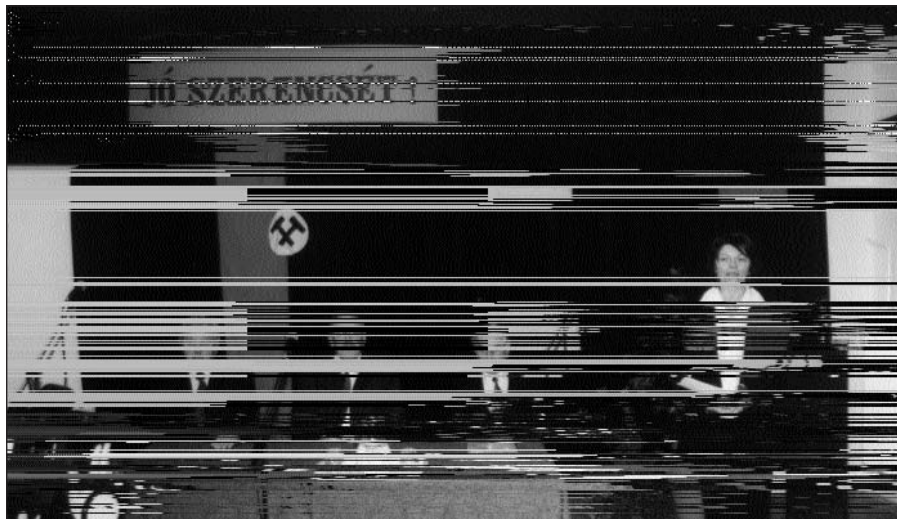
Zsigmond Béla Klub aktív részvétele OMBKE- és MHFT-rendezvényeken. (d)

107 évvel ezelőtt fogadták el a „Jó szerencsét!” köszöntésünket

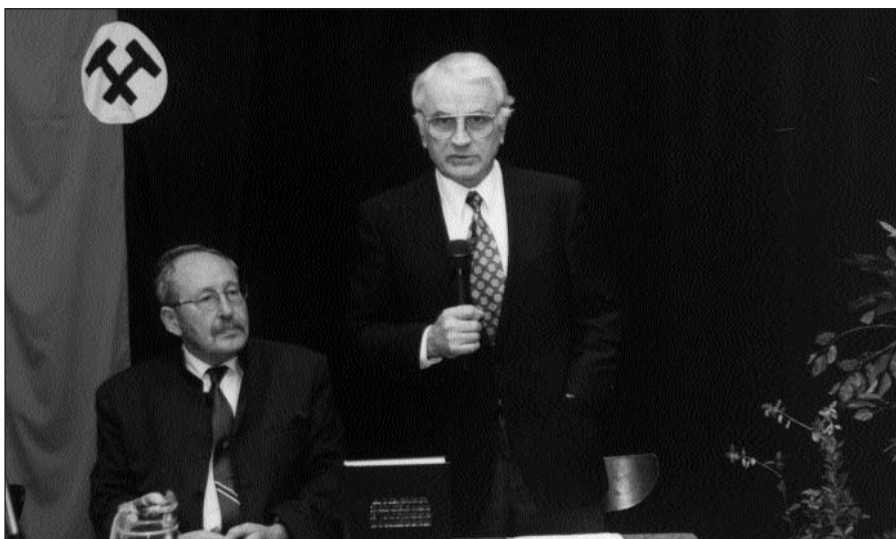
(Emlékezés. Várpalota, 2001. április 5.)

1894. április 7-én, a Selmecebányán tartott OMBKE választmányi ülésen egyhangúlag elfogadták **Pécs Antal** tiszteleti tag azon javaslatát, mely szerint a „Glück auf!” köszöntést a „Jó szerencsét!” köszön-

tés váltsa fel. A selmecebányai OMBKE választmányi ülés centenáriuma BDSZ és az OMBKE 1994. április 7-én ünnepelte Várpalotán, a „Jó szerencsét” Művelődési Központban. Az emlékülésen **dr. Horn János** jelentette be, hogy a jövőben minden év áprilisában ünnepi ülésen emlékeznek meg az évfordulóról. A BDSZ és az OMBKE Bányatörténeti Szakcsoportja ez évben szintén Várpalotán tartotta megemlékezését, április 5-én. A zsúfolásig telt teremben megjelent ünneplőket a házigazda **Sárvári**

1. kép

2. kép

3. kép

Miklósné, a várpalotai Kulturális és Humán-szolgáltató Intézet igazgatója, majd **dr. Horn János**, a BDSz elnöki főtanácsadója köszöntötte (1. kép). Az ülés kezdetén **Dr. Horn János** megható szavakkal emlékezett meg a bányászat közelmúltban elhunyt három kiválóságáról, **dr. Faller Gusztávról**, **dr. Zambó Jánosról** és **dr. Horváth Lászlóról**. Ezt követően **Dancsó János**, a várpalotai TRONIX Irányítástechnikai Rt. elnök-vezérigazgatója tartott előadást **A fejtehetség fejlesztése Várpalotán** címmel. Itt mutatta be **Benke István** okleveles bányamérnök, a kötet főszerkesztője „A magyar bányászat évezredes története” c. könyv frissen megjelent III. kötetét (2. kép). A művelődési központ aulájában elhelyezett emléktáblánál folytatódott a megemlékezés, ahol **dr. Gagyi Pálffy András**, az OMBKE ügyvezető igazgatójának ünnepi köszöntője (3. kép) után az OMBKE, a BDSz, a KHSZI és a Várpalotai Bányász hagyományok Ápolásáért Egyesület képviselői a bányász himnusz harangjátékának kíséretében megkoszorúzták az emléktáblát.

(Dr. Horn János)

Az OMBKE 17. választmányi ülése

(Budapest, 2001. május 3.)

Az egyesület Múzeum körüti klubjában megtartott választmányi ülésen a következő napirendről tanácskoztak:

1. A választmányi bizottságok megalakulásának és a bizottságok vezetőinek jóváhagyása
Előterjesztő: **Kovacsics Árpád** főtitkár

2. Az ügyvezető igazgatói munkakörre kiírt pályázat eredménye
Előterjesztő: **dr. Tolnay Lajos** elnök

3. A 2000. évről szóló gazdasági beszámoló (pénzügyi mérleg, közhasznúsági jelentés, könyvvizsgálói értékelés, a gazdálkodás értékelése)
Előterjesztő: **dr. Gagyi Pálffy András** ügyvezető igazgató

Felkért hozzászóló: **Molnár István**, az Ellenőrző Bizottság megbízott vezetője

4. A 2001. évi gazdálkodás irányelvei és pénzügyi terv

Előterjesztő: **dr. Gagyi Pálffy András** ügyvezető igazgató

Felkért hozzászóló: **Molnár István**, az Ellenőrző Bizottság megbízott vezetője

5. Az alapszabály és az ügyrendek módosításával kapcsolatos javaslatok

Előterjesztő: **dr. Tóth István**, az Alapszabály Bizottság vezetője

6. Javaslat a **Debreceni Márton emlékére**
Előterjesztő: **Tóth János**, a Történelmi Bizottság vezetője

7. Javaslat a 2001. évi kitüntetések ketszámaira

Előterjesztő: **Kovács Lóránd**, az Érembizottság vezetője

8. Egyebek (rendezvényterv, intézkedés a lapok szerkesztése ügyében, a Fő utcai helyiségek sorsa, 2002. évi nemzetközi konferenciák, rendezvények időpontja)

Előterjesztő: **Kovacsics Árpád**, **Tamaga Ferenc**, **dr. Solymár Károly**, **Ősz Árpád**

A választmány tagjai a részükre írásban megküldött anyagok és az ülésen elhangzottak alapján az előterjesztéseket elfogadták.

A választmány 2001. május 3-i ülésének határozatai

V. 1/2001 sz. határozat

A választmány a főtitkár előterjesztése alapján jóváhagyja a választmányi bizottságokat és azok elnevezését, továbbá jóváhagyja a bizottságok által választott bizottsági vezetők személyét a következők szerint:

Alapszabály Bizottság:

Dr. Tóth István tiszteleti tag

Etikai és Fegyelmi Bizottság:

Várhegyi Rezső tiszteleti tag

Érembizottság:

Kovács Lóránd

Jogi és Érdekvédelmi Bizottság:

Dr. Izsó István

Nemzetközi Kapcsolatok és Határon Túli Magyar Kapcsolatok Bizottsága:

Dr. Fazekas János tiszteleti tag

Történelmi Bizottság:

Tóth János

A Tiszteleti Tagok és Szeniorok Tanácsának (tanácsadó testület) vezetője:

Horváth Csaba

Az ICSOBA képviselője:

Dr. Solymár Károly

V. 2/2001 sz. határozat

A választmány az elnök előterjesztése alapján jóváhagyja az ügyvezető igazgatói munkakörre kiírt pályázatnak a Választmányi Ügyvezetőség által elvégzett értékelését, és megerősíti **dr. Gagyi Pálffy András** határozott időre, 2004. február 15-ig szóló ügyvezető igazgatói megbízását.

V. 3/2001 sz. határozat

A választmány az ellenőrző bizottság jelentése és a könyvvizsgáló értékelése és záradéka alapján jóváhagyja az OMBKE

2000. évről szóló gazdasági beszámolóját és mérlegét a következők szerint:

mérleg főösszeg: 27 999 ezer Ft
tárgyévi eredmény -8 837 ezer Ft

A választmány továbbá jóváhagyja a közhasznúsági jelentést.

A választmány a 2000. évi gazdálkodásról szóló értékeléssel kapcsolatban az ellenőrző bizottság és a könyvvizsgálói észrevételek végrehajtását rendeli el, melyeket a 2001. évről szóló gazdálkodási tervbe és intézkedési tervbe be kell építeni.

V. 4/2001 sz. határozat

A választmány jóváhagyja a 2001. évre vonatkozó gazdálkodási irányelveket és intézkedési tervet, továbbá jóváhagyja a 2001. évre vonatkozó pénzügyi tervet a következők szerint:

2001. évi pénzügyi terv

A) Bevételek láptámogatás nélkül: 61,3 millió Ft

B) Költségek lapok nélkül: 61,0 millió Ft

C) Az egyesület lapjainak megjelenési terjedelme az egyes lapokra érkező bevételek függvényében alakul.

Gazdálkodási elvek

Az OMBKE 2001. évi gazdálkodása, illetve az éves pénzügyi terv összeállítása során a következő rendező elvek érvényesek:

1/ 2001. évben a tagdíj 4200 Ft/fő, nyugdíjasoknak 2100 Ft/fő. A diákok, a 70 év felettek, valamint a tiszteleti tagok tagdíjmentesek (önként vállalt tagdíjat fizetnek). A szakosztályoknak, illetve a helyi szervezeteknek a tagdíjak teljes körű befizetésére kell törekedniük.

2/ A befolyó egyéni tagdíjak 20%-a a szakosztályok működési költségeire, 40%-a a lapokra, további 40%-a a közös költségek fedezésére fordítandó (ezzel eleget teszünk annak, hogy a 2001. évi tagdíjmelés teljes egészében a lapokra és a szakosztályi közvetlen költségekre fordítódik).

3/ A szakosztályok által betervezett jogi tagdíjak és adományok 20%-a a szakosztályok működési költségeire, 80%-a pedig a központi (közös) költségekre fordítandó.

4/ Az Egyesület által kezelt nem egyesületi pénzügyi alapok esetében a kezelési díj a pénzügyi forgalom (bevételek és kiadások összege) 5%-a, de évente legalább 50 ezer Ft.

5/ Az Egyesület nevével megrendezett konferenciák, rendezvények esetében az Egyesület elvárható minimális részesedése: fizető résztvevőnként 1000 Ft + a részvételi díj 5%-a, melyben esetenként kell megállapodni.

6/ Az Egyesület által elvállalt tanulmánykészítés, kiadványok, egyéb vállalkozási tevékenység esetében legalább 10%-os haszonkulccsal kell számolni.

7/ Az Egyesület bevétellel nem fedezett közös, ill. központi költségeinek fedezete-

ként a „Gazdálkodási elvek” 1-6. pontjai szerinti bevételek megadott hányada szolgál. A szakosztályokat ezen túlmenően, utólag leosztott közös költség nem terheli. Az egyetemi Osztályra jutó közös költség a tagdíjbevétel 40%-a és a konferenciák 10%-a.

8/ A szakosztályok az általuk szervezett rendezvények használatával önállóan gazdálkodhatnak, de csak a szakosztály esetleges veszteségeinek pótlása után.

9/ Az Egyesület alkalmazottainál 2001. évben nincs bértömeg-növekedés tervezve, 8%-os éves hatékonyságnövekedést tervezünk.

10/ A BKL-lapok olyan terjedelemben jelenhetnek meg, amennyire pénzügyi fedezet rendelkezésre áll. Minden lap kiadója az OMBKE és felelős kiadója az Egyesület elnöke.

11/ Az ügyvezető igazgató személyében történt változás többletköltséget nem jelent, mivel a két személy javadalmazása párhuzamosságot nem tartalmaz, határnap 2001. 02. 15.

12/ A pénzügyi terv Cash-flow típusú és havi egyeztetéssel aktualizáljuk.

Intézkedési terv

Az OMBKE 2001. évről szóló pénzügyi terve, illetve az Egyesület pénzügyi stabilitása érdekében a következő intézkedések szükségesek:

1/ A szakosztályoknak a tényleges 100%-os egyéni tagdíjak befizetéséről rendszeresen tájékoztatást kell adniuk a helyi szervezeteknek, hogy a tagdíjukat be nem fizetőkkel szemben, kellő intézkedéseket meg tudják tenni.

2/ Múzeum körüli klub helyiségeinek bérbeadásáról azonnal intézkedni kell.

3/ A szakosztályok a felülvizsgált taglétszám szerint számítható tagdíj és további más bevételeik alapján vizsgálják felül a 2001. évi költségtervüket, s ez tartalmazza a bevételek közvetlen szakosztályi költségekre, lapokra és egyesületi közös költségekre történő felosztását.

4/ Figyelembe véve a titkárság dolgozóinak egyetlen leterhelését, élni kell a csökkentett munkaidő és a vállalkozói szerződéses munkaviszonyban (adott feladat elvégzésére irányuló) foglalkoztatás lehetőségével.

5/ Minden lap expedálását az Egyesület kell végezze, az nem adható ki vállalkozásba.

6/ Fel kell mérni a jogi tagságra, illetve szponzorálásra figyelembe vehető potenciális partnereket, azokat a szakosztályok fel kell keressék. A titkárság a szakosztályoknak havonta rendszeres információt kell adjon a pártoló és jogi tagok általi befizetésekről.

7/ Gondoskodni kell arról, hogy a bányász és kohász szakmát érintő rendezvények minél nagyobb hányadban ismét az OMBKE keretein belül legyenek megszervezve.

8/ Az ügyvezető igazgató dolgozza ki az Egyesület gazdálkodására vonatkozó terve-

zés módját (egységes űrlapot), melyet a szakosztályokkal való egyeztetés után év végéig véglegesíteni kell.

9/ Fel kell mérni, hogy mit szolgáltat az egyesületi központ és kinek?

Az intézkedési terv végrehajtását a főtítkári irányításával az ügyvezető igazgató koordinálja, bevonva a szakosztályvezetőket és a felelős szerkesztőket. A végrehajtás állásáról az ügyvezető igazgató minden hónap 10-ig írásos tájékoztatást küld a választmány és az ellenőrző bizottság tagjainak.

V. 5/2001 sz. határozat

A választmány jóváhagyja az Alapszabály Bizottságnak az alapszabály és az ügyrendek módosításának ütemtervére vonatkozó előterjesztését. Ezek szerint:

Az egyesület lapjaiban megjelenő felhívás alapján az egyesület tagjai 2001. szeptember 30-ig tehetnek észrevételt, javaslatot az alapszabály, illetve az ügyrendek módosítására. A bizottság a javasolható változtatásokat véleményezésre megküldi a szakosztályoknak. A szakosztályi vélemények figyelembe vételével a bizottság 2001. év végéig tesz javaslatot a választmányának.

V. 6/2001 sz. határozat

A választmány Debreczeni Márton születésének 200. és halálának 150. évfordulója alkalmával a 2001. 02. 01-jétől 2002. 01. 31-ig tartó időszakot **Debreczeni Emlék-évvé** nyilvánítja. Ennek keretében:

- az OMBKE soron következő küldöttgyűlésén **Debreczeni Márton** tevékenységét méltató előadás hangozzék el,

- az egyesületi lapokban történjen méltó megemlékezés,

- Erdélyben az emléktábla megkoszorúzásán az Egyesület képviseltesse magát.

Az emlékével kapcsolatos szakmai teendőket a Történelmi Bizottság látja el.

V. 7/2001 sz. határozat

A választmány jóváhagyja az Érembizottságnak az emlékérmek keretszámára vonatkozó javaslatát. A szakosztályok 2001. augusztus 15-ig küldjék meg javaslatukat az érembizottság vezetőjének.

Az OMBKE közhasznúsági jelentése a 2000-es gazdasági évről

Az OMBKE közhasznúsági jelentését és a gazdálkodásról szóló jelentés rövidített változatát a következőkben ismertetjük (a részletes dokumentáció az Egyesület központjában az érdeklődők számára betekintésre rendelkezésre áll):

Az 1892-ben alapított OMBKE a Fővárosi Bíróság által 1999-ben közhasznúnak bejegyzett társadalmi egyesület. 2000. évben a közhasznú társadalmi egyesületekről szóló törvény és az alapszabályában meghatározott szabályok szerint működött.

a) Számviteli beszámoló

Az OMBKE, mint kettős könyvvitelt vezető közhasznú társadalmi egyesület beszámolójának 2000. évről szóló mérlegét az **1. sz. táblázat**, az eredménykimutatást a **2. sz. táblázat** tartalmazza.

A gazdálkodás 1999. évi 4,0 millió Ft-os és a 2000. évi 8,8 millió forintos vesztesége együtt azt jelenti, hogy az Egyesület felülte a korábbi években megtakarított pénzeszközöket.

Eddig az Egyesület minden köztartozását rendezte, és nincs kifizetetlen számlája. A jövőben ez a helyzet egyre nehezebben lesz tartható, ha nem történik radikális változtatás és szemléletváltás az Egyesület gazdálkodásában. Ehhez azonban átlátható és folyamatosan nyomon követhető nyilvántartás szükséges.

A terv- és tényadatok összehasonlítását a **3. sz. táblázat** mutatja be.

b) Támogatások (ezer forintban)

Állami költségvetéssel elszámolt támogatás (SZJA 1%) **1 928**

Gazdasági Minisztérium	75
Magyar Bányászati Hivatal	400
Alkotói Alapítvány	500
MTESZ	1 500
IPAR M.SZAKI	500
PRO RENOVANDA	100

Pályázati úton elnyert támogatások összesen **3 175**

Adományok **1 180**

Támogatások összesen **6 283**

c) A vagyon felhasználása

Az Egyesület vagyona a tárgyévi tevékenység veszteségével, vagyis 8 837 EFT-tal csökkent.

d) Befektetett pénzügyi eszközök

Befektetett pénzügyi eszköz a 2000. évben nem volt.

e) Juttatások

Az Egyesület a 2000. évben egyesületi vezető tisztségviselőnek nem nyújtott juttatást.

Egyéb juttatások összege: 213 EFT volt egyetemisták támogatására.

f) Könyvvizsgálói jelentés

A bemutatott mérleget és eredménykimutatást **Boza István** független könyvvizsgáló hitelesítő záradékkal látta el, mely szerint: „Az éves beszámolót a számviteli törvényben és az általános számviteli elvekben foglaltak szerint állították össze. Az éves beszámoló a vállalkozó vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad.”

A könyvvizsgáló összegző megállapítása szerint: „Összességében megállapítható, hogy a veszteséges gazdálkodás folytán az Egyesület hosszú távú fennmaradása ve-

szélyeztetett. Emiatt az Egyesület tevékenységének részletes elemzésére, a gazdálkodás újragondolására van szükség. Az új számviteli törvény hatályba lépése jó alkalom ad a számviteli rendszer új alapokon történő felépítésére, a számviteli politika alapos, részletekbe menő kidolgozására, az egyesületen belüli információs áramlás szabályainak rögzítésére. Ez lehetőséget biztosíthat arra, hogy az Egyesület gazdál-

kodásának eredményéről ne csak év végén értesülhessen a választmány és a tagság, hanem év közben folyamatosan sor kerüljön adatközlésre, s ha szükséges, a tervadatok módosítására. Ez a jövőben elengedhetetlen, s ennek feltételeit mindenképpen biztosítani szükséges.”

Budapest, 2001. április 17.

(Dr. Gagy Pálffy András
ügyvezető igazgató)

Az OMBKE 2000. évi mérlege

Sor-szám	A tétel megnevezése	1999	2000
1.	A. Befektetett eszközök (2.-5. sorok)	19 009	18 301
2.	I. Immateriális javak	-	-
3.	II. Tárgyi eszközök	13 993	13 285
4.	III. Befektetett pénzügyi eszközök	-	-
5.	IV. - Befektetett eszközök értékhelyesbítése	5 016	5 016
6.	B. Forgóeszközök (7.-10. Sorok)	10 626	9 698
7.	I. Készletek	186	180
8.	II. Követelések	2 096	1 061
9.	III. Értékpapírok	-	-
10.	IV. Pénzeszközök	8 344	8 457
11.	C. Aktív időbeli elhatárolások	508	-
12.	ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK) ÖSSZESEN	30 143	27 999
13.	D. Saját tőke (14.-17. sorok)	28 442	19 585
14.	I. Induló tőke	-	-
15.	II. Tőkeváltozás	23 406	14 569
16.	- ebből tárgyévi eredmény	-3989	-8837
17.	III. Értékelési tartalék	5 016	5 016
18.	E. Céltartalék	-	-
19.	F. Kötelezettségek (20.-21. sorok)	1 721	3 847
20.	I. Hosszú lejáratú kötelezettségek	-	-
21.	II. Rövid lejáratú kötelezettségek	1 721	3 847
22.	G. Passzív időbeli elhatárolások	-	4 567
23.	FORRÁSOK (PASSZÍVÁK) ÖSSZESEN	30 143	27 999

Eredménykimutatás

2. sz. táblázat:
(adatok ezer forintban)

Sor-szám	A tétel megnevezése	1999	2000
1.	A. Összes közhasznú tevékenység bev. (2.-8. sorok)	37 960	52 733
2.	1. Közhasznú célra, működésre kapott támogatás	2 418	1 928
3.	a.) alapítótól		
4.	b.) államháztartás más alrendszerétől	2 418	1 928
5.	2. Pályázati úton elnyert támogatás	3 099	3 175
6.	3. Közhasznú tevékenységből származó bevétel	14 022	29 112
7.	4. Tagdíjból származó bevétel	15 456	13 750
8.	5. Egyéb bevételek	2 971	4 768
9.	B. Vállalkozási tevékenység bevétele (10.+11. sor)	15 990	20 549
10.	6. Nem cél szerinti (vállalkozási) bevétele	15 990	20 549
11.	Egyéb cél szerinti tevékenység bevétele	-	-
12.	C. Összes bevétel (1.+9. sor)	53 950	73 282
13.	D. Közhasznú tevékenység költségei	39 126	51 165
14.	E. Vállalkozási tevékenység költségei	18 813	30 954
15.	1. Nem cél szerinti (vállalkozási) tevékenység költségei	18 813	30 954
16.	2. Egyéb cél szerinti tevékenység költségei	-	-
17.	F. Összes tevékenység költségei (13.+14. sorok)	57 939	82 119
18.	G. Adózás előtti eredmény	-3 989	-8 837
19.	H. Adófizetési kötelezettség	-	-
20.	I. Tárgyévi eredmény	-3 989	-8837

Megnevezés	Terv	Tény	Eltérés
I. BEVÉTELEK	67 822	73 282	+5 460
egyéni tagdíj	9 442	7 790	-1 652
jogi tagdíj	7 780	5 960	-1 820
adomány	-	1 180	+1 180
egyéb bevétel	2 300	3 361	+1 061
konferenciák	9 300	17 741	+8 441
pályázatok	850	1 275	+ 425
SZJA 1%	2 000	1 928	- 72
Bányász-Kohász-Erdész találkozó	10 000	11 371	+1 371
Laptámogatások + egyéb kiadványok	9 250	17 844	+8 594
Tanulmányok	11 000	1 475	-9 525
Kiállítások	4 000	1 230	-2 770
MTESZ-támogatás	900	1 500	+ 600
pénzügyi műveletek bevétele	1 000	627	- 373
II. KÖLTSÉGEK	70 721	82 119	+11 398
1) Központi és működési költségek	7 500	10 727	+ 3 227
üzleti vendéglátás	500	2 252	+ 1 752
MTESZ-; FEMS-; CIAIF-tagdíjak	3 050	3 369	+ 139
kiadványok	2 300	974	-1 326
bankktg.	300	688	+ 388
Múzeum krt.-i klub	1 000	1 375	+ 375
egyéb központi ktg.	350	2 069	+1 719
2) Titkárság költsége	16 191	14 446	-1 745
irodaszer	500	415	- 85
belföldi utazás	500	425	- 75
posta	1 000	998	- 2
telefon	1 500	1 295	- 205
fénymásolás	400	971	+ 571
gépek javítása, karbantartása	500	442	- 58
számlázott szolgáltatás	1 000	1 227	+ 227
egyéb	300	-	-300
Titkárság dologi kiadásai összesen	5 700	5 773	+73
Titkárság bérek és járulékai összesen	10 491	8 673	-1 818
Működési költségek+titkárság összesen	23 691	25 173	+1 482
3) BKL lapok	15 242	19 974	+4 732
4) konferenciák	5 900	13 948	+8 048
5) Bányász-Kohász-Erdész találkozó	10 000	10 679	+679
6) Tanulmányok	10 200	1 516	-8 684
7) Kiállítások	3 600	1 881	-1 719
8) Egyéb rendezvények	2 088	6 382	+4 294
9) Ráfordítások (adók, leírások)	-	2 565	2 565

Az OMBKE ellenőrző bizottságának véleménye a 2000. évi beszámolóról és a 2001. évi tervről

Az ellenőrző bizottság 2001. április 19-én megtárgyalta a 2000. évről szóló gazdasági beszámolót (pénzügyi mérleg, közhasznúsági jelentés, könyvvizsgáló értékelése, a gazdálkodás értékelése) és a 2001. évi gazdálkodás irányelvei és pénzügyi terv tervezetét.

A vita után a bizottság a következő határozatokat hozta egyhangú szavazással:

1/2001 EB határozat

A mérlegbeszámoló számai korrektek, a 2000. év gazdálkodását megfelelően tükrözik. A Közhasznú Beszámoló (mérleg, eredménykimutatás) a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően készült. A mérleg főösszege: 27 999 E Ft, a mérleg szerinti eredmény: -8 837 E Ft.

A független könyvvizsgálói jelentés megállapításai és következtetései helyesek, mely szerint az OMBKE 2000. évi beszámolója a számviteli előírásokkal és elvekkel összhangban lévő nyilvántartásai alapján készült, és a nyilvántartási rendszer alkalmas az ügyvezetőség és a tagság

információs igényeinek kielégítésére. A beszámoló az OMBKE vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad.

A veszteséges gazdálkodás folytán – mely tendencia 1999-ben kezdődött – az Egyesület hosszú távú működése veszélyeztetett. Szükséges az Egyesület tevékenységének részletes elemzése, a gazdálkodás újragondolása.

A tevékenységek értékelése után az ellenőrző bizottság az alábbi területek áttekintését javasolja:

- A Lapok kiadásának felülvizsgálata, költségeinek elemzése.
- Az egyéni tagdíjbefizetések számonkérése, jogi tagvállalatokkal való kapcsolat-tartás erősítése.
- A vállalkozási tevékenység erősítése, az elszámolás rendjének átláthatóbbá tétele.
- A nagyrendezvények (konferenciák) elvárt eredményessége.
- A Klub hasznosítási lehetőségének kidolgozása, az OMBKE központi helyiségei bérleti díjának megteremtése.
- A szakosztályok központot támogató bevételeinek növelése, az elkülönített bevételek rendjének felülvizsgálata.

2/2001 EB határozat

A 2001. évi gazdálkodással kapcsolatosan a szakosztályok által készített gazdálkodási terv, illetve az erre épült központi terv a központ várható kiadásai miatt kedvezőtlen eredményt mutat, ezért szükséges az előző határozatban javasoltak szerint a terv kiegészítése, módosítása.

Dr. Gagyi Pálffy András bemutatta a „Pénzügyi megtakarításokat eredményező intézkedésekről” készített összeállítást, amely évi mintegy 972 E Ft kiadástól mentesíti az Egyesületet. Az ellenőrző bizottság tagjai az intézkedésben leírtakkal egyetértettek.

Budapest, 2001. április 20.

(Molnár István

Az Ellenőrző Bizottság mb. elnöke)

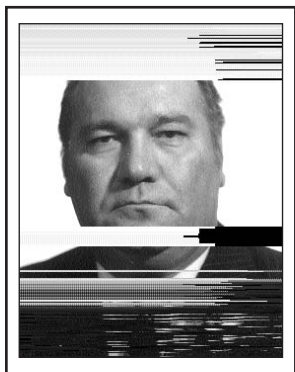
Felhívás

Az OMBKE Alapszabály Bizottsága felhívja a tisztelt Tagság figyelmét, hogy akinek az Alapszabályra, vagy a működési szabályzatokra vonatkozó észrevétele, módosítási javaslata van, azt indoklással együtt, legkésőbb szeptember 30-ig írásban megküldeni szíveskedjen.

(Aki a tisztújító küldöttgyűlésre, vagy később már küldött be javaslatot, azt nem szükséges megismételnie.)

Cím: OMBKE Alapszabály Bizottság 1971 Budapest, Pf. 433.
(Fax: 1-201-7337)

(Alapszabály Bizottság)

Dr. Bálint Valér

1933–2001

okl. olajmérnök

a műszaki tudomány kandidátusa
címzetes egyetemi docens

Olyan kor gyermeke, ahol a szegény még szegényebb, a gazdag még gazdagabb.

Magyarországon a kizsákmányolás és jogfosztottság párját ritkítja Európában.

Dr. Bálint Valér 1933-ban született Bakton. Édesanyja korán özvegyen maradt 6 gyermekével és gyermekmunkára szorult a család. Így az akkori kötelező 8 osztályból csak 6 osztályt végzett. Kitanulta a szabó szakmát és mivel a tanult szakmájában akkor nem dolgozhatott, inkább kőműves mellett segédmunkásként próbált olyan keresethez jutni, amivel segíteni tudott a család megélhetési gondjain.

A munkahelyén élénk érdeklődésére és kitűnő felfogóképességére felfigyelve, szakértelességi tanfolyamra javasolták és küldték – majd ennek elvégzését követően felvették a Budapesti Műszaki Egyetemre, ahonnan egyetemi tanulmányok folytatására Moszkvába küldték.

A Gubkinról elnevezett moszkvai egyetemen bányamérnöki diplomát szerzett a kőolaj- és földgázbányászati szakon. Gyakorló mérnökként 1957-ben a bázakerettyei olajmezőn kezdett el dolgozni, később a technológián kimerülési stádiumba került olajmezők legégetőbb kérdéseivel foglalkozott: hogyan lehet az ilyen olajmezőket újjáéleszteni, termelésüket és a kőolaj-kihozatali tényezőt növelni?

Az olajipar nagykanizsai laboratóriumában vezetőként a másodlagos művelési módszerek kísérleteivel és elméleti kutatásaival foglalkozott – majd később vállalati főmérnökként irányította ezen módszerek ipari mezőben történő bevezetését. Az alkalmazott másodlagos módszerek több – korábban már a leállítás veszélyével küzdő – mező életkorát évtizednél is hosszabb időszakkal meghosszabbították, mint pld. a nagylengyeli mezőben bevezetett szén-

dioxidos módszer a 100 t/nap mennyiségre lecsökkent olajtermelést újra 1 000 t/nap értékre növelte.

A tudományos kutatási eredményeket 70 cikkben publikálta egyedül vagy társszerzőkkel bel-, és külföldi folyóiratokban. Különböző hazai és nemzetközi rendezvényen 100-nál több előadást tartott. Orosz nyelven, társszerzőkkel 1977-ben a széndioxidos másodlagos műveléssel kapcsolatos könyve is megjelent. A másodlagos módszerek alkalmazásával kapcsolatos kutatásainak eredményeit kandidátusi disszertációban összesítette és azt sikeresen meg is védte a Gubkinról elnevezett moszkvai olajipari egyetem tudományos minősítő tanácsa előtt.

A hazai szakemberképzésbe oktatóként az Olajipari Technikumban már Nagykanizsán bekapcsolódott, majd Budapestre történő áthelyezése után a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Olajtermelési Tanszékén a földalatti áramlás- és kőolaj-kitermelési technológiát oktatott.

Közéleti tevékenységet folytatott a KISZ Központi Bizottságában, az

OMBKE Kőolaj-, földgáz-, és vízbányászati szakosztály budapesti csoportjának elnöke, tagja volt többek között az Európai Gáz Uniónak, az MTA-TMB szakbizottságainak.

Sokoldalú tevékenysége elismeréseként 3 alkalommal kapta meg a Kiváló Dolgozó kitüntetését, tulajdonosa lett a Munkaérendrend Ezüst Fokozatának, az Aranykoszorús KISZ Érdeméremnek, a Honvédelmi Érdeméremnek, az Akadémiai Díjnak, az Eötvös-díjnak és nem utolsósorban a budapesti Pro Urbe kitüntetésnek! A szorosán vett operatív szakmai múltját és tevékenységét az elnyert Bányászati Szolgálati Érdemérem és az OKGT törzsgárda fokozatai minősítik!

Egész élete folyamán jellemző volt rá a szívélyes, barátságos magatartás kollégáival szemben, életvidámsága segítette Őt és társait a nehéz helyzetek áthidalásában.

A családot szerető édesapától, férjtől, testvértől búcsúztak az Óbudai temetőben 2001. június 6-án – rokonai, a kiváló szakembertől, kollégától – barátai, tisztelői és volt munkatársai.

(Dr. Bán Ákos)

EGYESÜLETI HÍREK

Három szakma találkozója Bányász - Kohász - Erdész Találkozó (Tatabánya, 2001. május 18-20.)

A tatabányai Csónakázó tó környékén kialakított Millenniumi emlékpark volt a színhelye a selmecbányai hagyományokat őrző bányász-kohász-erdész szakma mintegy nyolcszáz képviselője találkozójának. (Az OMBKE képviselői és a rendezvény támogatói a találkozót megelőző napokban egy fasor ültetésével állítottak emléket ezen nagyszabású rendezvénynek.) Május 18-án az érkező vendégeket bányász fúvószenekarok és táncgyűttesek műsora fogadta. Délután **Bencsik János**, Tatabánya polgármestere felavatta a Tatabányai Múzeum ipari skanzenjében kialakított „Mesterségek Háza”-t, ahol a megelevenedett műhelyekben korabeli ruhákba öltözött mesterek serénykedtek. Ezt követően került sor a polgármesteri hivatalban a bányavárosok polgármestereinek megbeszélésére. Erdész kürtök hangjai köszöntötték a találkozó megnyitójára érkezőket, ahol **Takács Károly**, a Vértesi Erőmű Rt. vezérigazgatója mondott megnyitó beszédet. Köszöntötte a találkozót **dr. Tolnay Lajos**, az OMBKE és **Káldy József**, az OEE elnöke, valamint **Bencsik János**, Tatabánya polgármestere. A szervező bizottságot **Havelda Tamás** a rendezvény társelnöke mutatta be. Nagy lelke-

sedéssel fogadták **dr. Gimesi Szabolcs** Sopron város polgármesterének bejelentését, mely szerint a következő találkozót Sopron városa rendez. Az időközben kitört, a kisebb sátrakat elsöpörő, a fősátrat vízaradattal ellepő vihar hangját szinte elfojtatta a több száz résztvevő éneke, akik a szakmaik tiszteletére elénekelték himnuszukat, majd a Szózatot. A megnyitót követően változatos kultúrműsorokon és baráti beszélgetéseken vettek részt a vendégek. Május 19-én került sor a rendezvénysorozat fő szakmai eseményére, „Az EU-csatlakozás környezetvédelmi feltételei a bányászati-kohászati-erdészeti területén” címmel megtartott tudományos konferenciára. A résztvevőket **dr. Kandikó József**, a Modern Üzleti Tudományok Főiskolájának igazgatója és **Takács Károly**, a VÉRT vezérigazgatója üdvözölte. **Dr. Maláris Viktor**, a Magyar Bányászati Hivatal elnökének megnyitó előadása után elhangzott előadások:

- Recikling, rekultiváció a bányászati, kohászati, erdészeti területén: **Dr. Tolnay Lajos**, az OMBKE elnöke, a MAL Rt. elnöke
- Az EU-csatlakozás környezetvédelmi feltételei, teendőink: **Rakács Róbert**, a Környezetvédelmi Minisztérium főosztályvezetője
- Erőmű-bánya retrofit a környezetvédelem tükrében: **Takács Károly**, a VÉRT bányászati igazgatója
- Fémhulladékok begyűjtése, hasznosítása: **dr. Szabó Zoltán**, a Csepeli Fémmű Rt. vezérigazgatója
- A kőolaj- és földgáztermelés, -felhasználás környezetvédelmi problémái: **ifj. Óz Árpád**, a MOL Rt. főmunkatársa

1. kép. A szakosztály felvonulása

- A rekultiváció vége az erdő! **dr. Papp Tibor**, a Mecseki Erdészeti Rt. termelési vezérigazgató-helyettese
- A magyar vaskohászat környezetkímélő technológiái: **Tóth László**, a Dunaferr Rt. vezérigazgatója
- A magyar öntészet problémái az EU környezetvédelmi irányelveinek való megfeleléssel kapcsolatban: **dr. Havasi László**, a Magyar Öntészeti Szövetség főtitkára.

A három szakma képviselői egyetértettek abban, hogy a bányászati és kohászati tevékenység során a jövőben fokozottabb figyelmet kell fordítani a természeti értékek védelmére, a területek lehető legkisebb igénybevételével, rongálásával kell végezni a munkákat. Törekedni kell minél nagyobb zöldövezetek kialakítására és a környék parkosítására. A konferencia a Csíkszeredáról érkezett **Lázár István**, a Hamerock Matall vezérigazgatójának üd-

2. kép. A találkozót szalagját felkötik a szakosztály zászlójára

vözletével és **Papp Károly** alpolgármester zárszavával ért véget.

A Tatabányai Múzeumban rendezett „Bányászat a képzőművészetben” és „Bányász-kohász-erdész korszok” című kiállításokat **Schalkhammer Antal**, országgyűlési képviselő, a BDSZ elnöke nyitotta meg. Különösen nagy tetszést arattak az ország legkülönbözőbb részeiből származó, egy-egy jeles, vagy szomorú eseményhez kapcsolódóan készített bányász-korszok. A résztvevőket a találkozó alkalmára készült emlékkorszokkal ajándékozták meg a rendezők.

A millenniumi emlékpark színpadán és a fősátorban zajló műsorokban mintegy hétszázan léptek fel, többek között 13 fűvősenekar és 8 tánc-, illetve mazzorett csoport. Délután az egyesületek, szakosztályok és helyi csoportok egyenruhába öltözött képviselői, egyesületi zászlóik alatt, a fűvősenekarok kíséretében végigvonultak Tatabánya főutcáján (1. kép).

A múzeum előtt felállított – és bányavágot idéző – emelvényenél a város és a szakma illusztris képviselői emlékszalagot kötöttek a felvonuló csapatok zászlóira (2. kép). Az esti lenyűgöző tűzijátékot követő cantus vetélkedőt **dr. Pataki Attila** vezette nagy rutinnal. A nap jó hangulatú bállal fejeződött be. Május 20-án a csónakázó tó szigetén **Bencsik János** avatta fel a találkozót emlékére készített Napóra szobrot, **Kovaliczky István**, **Szunyogh László** és **Fáskesti István** alkotását és a Millenniumi Emlékparkot. Ökumenikus istentisztelet és a Kertvárosi Bányász Dalkör műsora után a találkozót hivatalos része a valéta elnökök (**Nagy Zsolt**, **Maring Krisztián**, **Bódi György**, **Radics Barnabás**) közös búcsújával ért véget.

A rendezvény sikere a Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata és a Vértesi Erőmű Rt. vezetői, munkatársai, a helyi szakszervezeti tagok közreműködésé-

nek, az OMBKE szervező bizottságának, a fellépő együtteseknek és kiemelten a rendezés motorjaként tevékenykedő **Bársony László**okl. bányamérnöknek, Tatabánya alpolgármesterének – és nem utolsósorban a szponzorok áldozatvállalásának köszönhető. Egyesületünk tagjai és a vendégek a következő találkozó reményében búcsúztak egymástól: „Ha Sopron hív, mi ott vagyunk...!”

(Készült **dr. Gagy Pálffy András** írása alapján)

SZAKOSZTÁLYI HÍREK

Hagyományteremtés

A Geoinform Kft. Geológiai Szerviz Üzemének dolgozói – zömében szakosztályi tagok – évek óta sorra látogatják a szeptemberi bányásznapon a szakmához kapcsolódó helyeket.

Az elmúlt években jártak az alsó-magyarországi bányavárosokban, Sopronban, a csehországi Hodonínban, az ottani olajos központban. 2000-ben a felső-magyarországi bányavárosok közül a Trianoni döntés után a mai Magyarországon maradt Aranygombos Telkibánya került sorra. A kirándulás első programjaként az üzem dolgozói koszorút és néhány szál virágot helyeztek el a szolnoki Olajbányász emlékművön.

A kirándulás során megnézték a szerencsi Huszár várat, a hollóházi porcelánmúzeumot, a Széphalmon található Kazinczy Emlécsarnokot és parkot.

Természetesen szakmai jellegű programokra is sor került.

Az Aranyos-völgyben, a területen történt privatizáció okozta nehézségek ellenére, sikerült néhány opál- és jáspisdarabot találni, az ásványgyűjtés során.

Telkibánya jelentette a végcél és a kirándulás csúcspontját.

A településről idéznénk az 1994-ben kiadott Topographia Mineralogica Hungariae II. Telkibánya c. kiadványból **Mester Lászlóné** polgármester asszony bevezetőjét:

„ARANYGOMBOS TELKIBÁNYA” páratlan természeti adottságú és gazdag történelmi múlttal rendelkező település.

Kevés vidéke van Magyarországnak, ahol a táj szépsége mellett olyan sok történelmi és ipartörténelmi emléket találunk, mint Telkibánya környékén. A 13. századtól kisebb-nagyobb megszakításokkal napjainkig kutatták e vidék kincseit, és a hajdani sikerek hosszú ideig csábították ide a geológusokat és a magánkutatókat.

Telkibánya környéke ősidők óta lakott. Erre utalnak a Lapis-patak völgyében, Ké-

A kiránduláson részt vevők

ked közelében, Árkán és számos egyéb helyen található neolit és a későbbi korok leletei. Az első írásos emlék 1270-ből származik, amely Telkibányát mint önálló községet említi V. István adománylevelében. Feltehetően nemesércbányászata is ekkor kezd fellendülni, és Zsigmond király korában éri el virágkorát. Hazánk egyik legkorábbi bányavárosának, Telkibányának a kiváltságait és szabad királyi rangját több uralkodó megerősíti. A város jelentőségét nemcsak a ma is látható vár és vártemplom sáncai bizonyítják, de a napjainkig fennmaradt „Aranygombos Telkibánya” elnevezés is a bányaváros akkori gazdagságára utal.

Telkibánya azon hajdani bányavárosok közé tartozik, amelyekben a bányászat virágkoráról jóval több a tárgyi emlék, mint az írásos dokumentáció. Magyarország középkori nemesfém-bányászatának hírnevét Telkibányán több mint 80 táró, közel 2000 horpa, örlökövek egész sora, és bányásztörténetünk olyan értékes emlékei őrzik, amelyeknek a megmentése nemcsak a szűkös anyagi lehetőségekkel rendelkező telkibányaiak, hanem az egész társadalmunk feladata.

Igen becses ipartörténeti emlék fűződik még Telkibányához. Itt létesült hazánk első porcelángyára. **Széchenyi** ösztönzésére, Bécs gyaratást tiltó rendelkezése ellenére **Berzenheim** herceg, az érckutatással kapcsolatban előbukkant kaolín felhasználására porcelángyár építéséhez kezdett 1825-ben. A kitűnő ízléssel készült porcelán edények az ország határain túl is kedveltek voltak. A gyár a későbbi években kőedénygyártással folytatta termelését, majd 1923-ban áttelepítették Hollóházára.

Az Érc- és Ásványbányászati Múzeum kezdeményezésére 1970-ben, Telkibánya 700 éves évfordulója alkalmából méltó he-

lyen, a hajdani porcelángyár épületének gyönyörű boltíves alagsorában került megnyitásra az Ipartörténeti Gyűjtemény. Az épület tulajdonosa, néhai **Kádár Sarolta**, a teljes épületet és néprajzi gyűjteményét a múzeumra hagyományozta. Az épület átalakításával és a gyűjtemény kibővítésével 1980. október 31-én az épület felső szintjén az új ipartörténeti gyűjtemény nyílt meg, amely Telkibánya emlékei mellett bemutatja Tokaj-Hegyalja bányászatának múltját és a hegység erdőgazdálkodását.”

Horváth Tibor, egy helyi nyugdíjas bányász kolléga hihetetlen lelkesedéssel és szeretettel vezette végig a társaságot a környék nevezetességein.

A helyi kirándulás némi esővel ijesztgetve, Mátyás király forrásánál kezdődött, ahol megtekintették a Vörösmarty verséből ismert Szép Ilonka (itteni hagyományok szerinti) sírját.

Sajnos, nem jutott idő hegyikristálygyűjtésre, mert inkább a középkori aranybányászat területét szeretne volna látni a társaság. A séta során eljutottak a középkori aranybányászfalu romjaihoz, Koncalfvához, ahol láthatták az egykori örlő malmot, az ott lakó bányászok lakásainak romjait.

Koszorút helyeztek el a Veres-pataki táró bejáratánál, ahol bányaomlásnál több mint 360 bányász lelte halálát.

A további séta során egymás mellett volt látható a középkori horpabányászat és az ötvenes-hatvanas évek érckutatásának nyomai. A hegyi túra egyik felejthetetlen élménye marad a középkorban mélyített Terez-tároról megtekintése, ahova három csoportban sikerült egészen a Jó szerencsét telérig bekúszni-bemászni. Megható volt a szűk vágatban csodálni azt a munkát, amit 500-600 éve bányász eleink végeztek.

A Terez-tárotól már sötétben ment a

társaság vissza a Mátyás-forráshoz, az autóbushoz. Azon már meg sem lepődtek, hogy több órával a záróra után, este nyolckor kinyitották a múzeumot a kedvükért. Különösen a bányásztörténeti és az ásványbemutató rész kötötte le a figyelmüket.

Ilyen kemény nap után került sor a bányásznapi vacsorára, amelyen a kimerültség egészen hajnalig sem jelentkezett az üzem dolgozóinál.

Még hazafelé is maradt program, hiszen útba esett a sárospataki vár, valamint utolsó megállóhelyként Tokaj.

A kirándulás résztvevői azzal búcsúztak, hogy 2001-ben is lesz bányásznapi kirándulás.

(Keresztes N. Tibor)

EGYETEMI HÍREK

Dékánválasztás az alma materban

2001. május 10-én a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar Kari Tanácsülésén új dékán és dékánhelyettesek megválasztására került sor.

A dékánválasztást az tette szükségessé, hogy **dr. Kovács Ferencnek**, az MTA rendes tagjának, tanszékvezető egyetemi tanárnak dékáni megbízatása 2001. június 30-án lejárt. A törvényi szabályozás szerint – mivel két ciklusban töltötte be a dékáni feladatot – újra nem választható.

A megnövekedett feladatok miatt dr. **Kovács Ferenc** dékán már korábban javasolta, hogy az eddigi két dékánhelyettes helyett három dékánhelyettes segítse a dékán munkáját.

Az oktatási Minisztérium hivatalos lapjában megjelent pályázati kiírásokra beérkezett pályázatokat a Kar egyetemi tanáraitól alakult bizottság véleményezte. A pályázatok elbírálásának joga a Kari Tanácsé, azonban az egyetem rektora is – pozitívan – véleményezte azokat.

A Kari Tanács ülésén a szavazásra jogosultak több mint 90%-a vett részt. Titkos szavazással, ellenszavazat nélkül négy évi időtartamra 2001. július 1-jétől a Műszaki Földtudományi Kar dékánja **dr. Böhm József** egyetemi docens, dékánhelyettesek **dr. Tihanyi László** egyetemi tanár, **dr. Buócz Zoltán** egyetemi docens, **dr. Ormos Tamás** egyetemi docens.

Az új vezetőségnek a Lap minden olvasója nevében gratulálunk, és kívánjuk, hogy **dr. Kovács Ferenc** dékán megkezdett munkáját sikeresen folytassák tovább, és öregbítsék Alma Materünk hazai és nemzetközi elismertségét.

(Dr. Horn János)

Beszélgetések az olajiparról. III.

A sorozat III. kötete az ötvenes évektől a MOL Rt. megalakulásáig eltelt időszakot átölelve, elsősorban az Országos Köolaj és Gázipari Tröszt (OKGT) olajbányászainak életútjáról, tevékenységéről, gondjairól ad képet az olvasónak. A riportokban az OKGT, valamint vállalatainak vezetői szólnak meg.

A korábbiakban már megszokott, kötetlen beszélgetések során a riportalányok őszintén mondják el, hogyan élték meg a rendszerváltás, a politikai változás okozta pályamódosításukat, amely többnyire együtt járt vezetői beosztásukból történt leváltásukkal.

A riportok nem csak a műszaki feladatokról, hanem a korszakra jellemző gazdasági, vezetési, politikai mentalitásról, ezek egyes emberek sorsára és környezetére gyakorolt hatásáról is képet adnak.

A könyvsorozat ipartörténeti jelentőségét, megismételhetetlenségét bizonyítja, hogy az eddig közzétett 25 riport beszélgetőpartnerei közül heten már nincsenek közöttünk. Ez a szomorú tény teszi kötelezővé nem csak múzeumunk, hanem iparunk egésze számára, hogy megteremtjük ennek a munkának – az ipartörténeti riportok készítésének – megfelelő feltételeit, különben a jövő szakemberei, kutatói számára pótolhatatlan információk vesznek el.

A riportok a szénhidrogénipar történetének – több esetben – más megvilágítását adják, újabb részleteket, összefüggéseket tárnak az olvasó elé, ami az esetleges szubjektivitást is figyelembe véve, még teljesebbé teszik ipartörténetünket.

Az eredeti hangfelvételek teljes anyagát, valamint az erről készült nyers szövegeknek a riportalányok által végzett módosításával ellátott példányait a MOIM hangarchívumában tároljuk és zárt anyagként kezeljük.

Horváth Róbert a sokadik riport után valóban profi módon, kiforrott stílusban, rendkívüli felkészültséggel és tájékozottsággal teszi fel a kérdéseket. Az írások jól szerkesztett vezérfonalon haladnak végig. A tartalom, a szerkezet, a stílus egyre színvonalasabb irodalmi műre utal. Most már rangot jelent, ha valaki a Magyar Olajipari Múzeum riportkönyvében szerepel.

A kötet kiadása – a korábban meghirdetett képest – objektív okok miatt fél évet késik. Számos érdeklődő, megrendelő kíváncsian várja a folytatást. Bizonyos, hogy

a jogosan türelmetlen várakozás oka nemcsak a nosztalgia iránti igény, hanem az egykori pályatársak, vezetők, barátok iránti érdeklődés, tisztelet megnyilvánulása is.

Beszélgetések a gáziparról, a gázszolgáltatás állami kezelésbevételétől a privatizációig.

Ezen a címen fog megjelenni a MOIM megbízására készülő ipartörténeti sorozat újabb kötete.

A riportokat szintén **Horváth Róbert** okl. bányamérnök készíti, aki mint a KÖGÁZ első műszaki vezetője (igazgatóhelyettese) ebben a témakörben is megfelelően tájékozott, riportalányai többségének hajdan kollégája volt.

(**Tóth János**
igazgató, MOIM)

Vajda György: Energiapolitika

A Magyar Tudományos Akadémia 1996 őszén az Országgyűlés minden pártjának egyetértésével útjára indította a Nemzeti Stratégiai Kutatások Programját. E sorozat keretében 22 kötet jelent meg.

A Magyar Tudományos Akadémia az eddigi kötetek pozitív fogadtatása következtében a folytatás mellett döntött. **MAGYARORSZÁG AZ EZREDFORDULÓN** c. könyvsorozat keretében elsőként **Vajda György** (az MTA rendes tagja, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Állami- és Széchenyi-díjas c. egyetemi tanára) Energiapolitika c. könyvét jelentette meg. A 2001 májusában megjelent 395 oldalas könyv 8 főfejezetben (energiaigények, energiaforrások, kölcsönhatások, környezeti hatások, egészségkárosodás, gazdasági kölcsönhatások, energetika és társadalom, állami szerepvállalás) 65 ábrán és 72 táblázatban mutatja be ezt a nemzetgazdaságilag is kiemelkedően fontos témát. Újszerű, hogy minden főfejezet után irodalomjegyzék és jogszabálygyűjtemény szerepel.

A nemzetközileg is elismert kiváló tudós könyvét nemcsak az energetikai szakemberek, hanem a gazdaságpolitikusok és a parlamenti képviselők számára is ajánljuk, hiszen a döntéshozatalokhoz elengedhetetlen ezen átfogó műben megfogalmazottak megismerése.

A nyomdai munkálatok az Áldási és Németh Nyomda Bt. (Budapest) dolgozóinak igényes munkáját dicséri. A könyv – ismerve a könyvpiac árait – igen kedvező áron (956 Ft) jelent meg, s ezért köszönet illeti a könyvet kiadó Magyar Tudományos Akadémia vezetőségét.

Megújult szaklap

Az Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület vezetősége 2000 őszén úgy döntött, hogy a 42 éve megjelenő **Energiagazdálkodás** c. szaklapját 2001-től kéthavonta, évenkéntösszesen hat számban jelenteti meg, igény szerint azonban lehetőséget biztosít szakmai fórumok, rendezvények anyagának, valamint cégbemutatóknak megjelentetésére. Az ez évi (32 oldalas) első számban megjelent érdekesebb cikkek:

Békés György-Oberczán Csaba (Magyar Energia Hivatal): A villamosenergia árszabályozásának változásai.

Hegedűs Miklós (GKI Gazdaságkutató Rt.): A földgázpiac és az árak alakulása az EU-ban és nálunk.

Porpáczy Dezső (Magyar Energiafogyasztók Szövetsége): Megfontolt piacnyitást vár az Érdekképviselő.

Az igényes kiállítású lap előfizetési díja egy évre 3600 Ft, egy szám ára 600 Ft. Előfizethető az ETE (1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 6-8, fax: 353 3894) címén.

A Magyar Bányászat Évezredes Története. III.

A honfoglalás 1100. évfordulója méltó alkalom volt arra, hogy megjelenhessen a Magyar Bányászat Évezredes Története összefoglaló mű I. és II. kötete.

Az I. kötet a honfoglalástól az 1990-es évekig foglalja össze a magyar bányászat történetét, kiemelve a legfontosabb gazdasági és technológiai korszakokat.

A II. kötet az ország jelenlegi területén lévő vagy működő bányavállalatok, bányászathoz kapcsolódó intézmények történetéről szól. Az ismertetést fontos és hiteles forrásanyagként kezelhető gazdasági és műszaki statisztikai adatokkal illusztrálták.

Az I. és II. kötet példányai a kiadás után egy félévvel csaknem teljesen elfogytak. Ez ösztönözte a szerkesztőbizottságot arra, hogy folytassa az „értékmentő” munkát, és újabb kötet kiadását készítse elő.

Az évezredes magyar bányászat nemcsak az ország társadalmi és gazdasági alapjaira volt hatással, de lényegesen befolyásolta a művészeti és kulturális életet is, alakította, formálta a bányászok hit- és hiedelemvilágát, szokásait. A bányászat jelentős társadalomformáló tényező volt, mivel ebben a szakmában a hagyományok, a tradíciók évszázadokon keresztül fennmaradtak – sok esetben apáról fiúra szálltak egy-egy szép emléktárggyal, fokossal, ruhadarabbal együtt – és szokásaik az idők folyamán alig változtak. A 18. századtól a bányavállalatok fontos szociális és kultúraterjesztő szerepet is felvállaltak iskolák, templomok, ispotályok építésével. A III.

kötet 11 fejezetben mutatja be a magyar bányászat szellemi és kulturális örökségét, megőrkítve azt az utókor számára. Ez azért is igen fontos, mert számos példa van arra az egész világon, hogy egy vidék bányászatának megszűnésével a településekkel együtt eltűntek az évszázadok során kialakult nemzeti hagyományok, örökségek is.

A kötet fejezetei:

Előszó

A bányászat a szépirodalomban, a színház- és filmművészetben

A magyar bányászat képzőművészeti emlékei

Bányászati érmek, plakettek

A magyar bányászat a zenében

Bányavárosi és bányászcsaládi címerek

Bányászat a bélyeggyűjtésben és kislemezeken

A magyar bányászat néprajza

Bányászati múzeumok, ipartörténeti és geológiai gyűjtemények

A magyar bányászvisélet fejlődése

Bányászászlók

Diák hagyományok, szokások

A könyv főszerkesztője **Benke István**, szerkesztői: **Bircher Erzsébet**, **dr. h.c. dr. Faller Gusztáv** és **dr. Kun Béla**.

A 60 színes melléklettel illusztrált 780 oldal terjedelmű, műbőr kötésben készült könyv a RÓMAI Kiadó és Nyomdaipari Bt. dolgozóinak munkáját dicséri.

A Magyar Bányászat Évezredes Története (III.) kiadvány korlátozott példányszámban, 5500 Ft/db áron még kapható. Megrendelhető az OMBKE titkárságán (1027 Budapest, Fő u. 68.) Tel./fax: 201 7337.

(**Dr. Horn János**)

ANEP – 2001 – Annuaire Européen du pétrole et du gaz ANEP – Az olaj és gáz Európai Évkönyve – 2001

Az évkönyv Ny.-Európa szárazföldi és tengeri olajmezőiről, olajfinomítóiról, föld alatti kőolaj- és gáztárolóiról ad átfogó információt.

Fejezetei:

Európai földgáz-statisztikai adatok és világviszonylati összehasonlításuk: primerenergia-fogyasztás, olajbehozatalok, olaj- és földgáz az Északi-tengerről a ny.-európai kőolajellátásban, földgázkészletek, földgáztermelés, földgázfogyasztás.

Országokénti statisztika (17 EU országra vonatkozóan).

2./a Olaj és földgáz Kelet-Európában: finomítók, nyersolaj-, földgáz- és termékeket vezetőek (országterképekkel).

2./b. Országokénti statisztika (12 országra vonatkozóan): primerenergia-fo-

gyasztás, nyersolajtermelés, földgáztermelés, nyersolaj-behozatal, kőolajtermékek behozatala, földgáz behozatala, finomítói termelési adatok, kőolajtermékek fogyasztása, földgázfogyasztás, olajtermék- és nyersolajkivitél.

3. Információk több mint 2000 cégről

4. Szállítók és beszerzési források

Terjedelem 400 oldal, CD-ROM alakban is rendelkezésre áll.

Kiadó: URBAN VERLAG, Hamburg

Ára: 104 euro, CD-ROM-mal együtt 180 euro

Erdől, Erdgas, Kohle

(**Turkovich György**)

KONFERENCIÁK

Fenntartó fejlődés és ásványi nyersanyagok az Észak- magyarországi régióban (Vándorgyűlés, Miskolc, 2001. június 8-10.)

A Magyarhoni Földtani Társulat volt a fő szervezője szakmánk idején hagyományos vándorgyűlésének. A szervezési, rendezési munkákat társszervezőként segítette

- a Magyar Geofizikusok Egyesülete (MGE),

- az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület (OMBKE),

- az Olajmérnökök Magyarországi Egyesülete (SPE),

- a Földtani Örökségünk Egyesület (FÖTE),

- a Magyar Hidrológiai Társaság (MHT),

- a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat (MKBT).

A rendezvényt a MOL Rt, a Környezetvédelmi Minisztérium, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Fejlesztési Ügynökség, a Bükk Nemzeti Park Igazgatósága és a Mátrai Erőmű Rt. támogatta.

A megnyitót követő plenáris ülésen **Meskó Attila**, az MTA rendes tagja és főtitkárhelyettese, **Duska József** igazgató (Bükk Nemzeti Park Igazgatósága), **Breuer János** bányászati igazgató (Mátrai Erőmű Rt.) és **dr. Némethi Lajos** igazgató (BAZ megyei Fejlesztési Ügynökség) tartott előadást. A konferencia résztvevői három szekcióban (Fluidumok és a környezet, Földtudományi kutatási eredmények a régióban, Régiófejlesztés) tanácskoztak. A vándorgyűlést gazdag terepi programok színesítették.

A vándorgyűlés programjához kapcsolódóan június 7-én rendezték meg a Geomatematikai és térinformatikai továbbképző előadásorozatot is, melyen **dr. Geiger János**

(az MFT Geomatematikai és Számítástech-nikai Szakosztályának elnöke) megnyitóját követően **Füst Antal** (Geostatistika és az adatfeldolgozás filozófiai alapjai), **Bárdossy György-Fodor János** (Fuzzy-elmélet földtani alkalmazásai), **Unger Zoltán** (Fraktál geometria I.) és **M. Tóth Tivadar** (Fraktál geometria II.) tartott előadást, illetőleg konzultációt.

◆◆◆

Az Energiagazdálkodási Egyesület konferenciái

**Energiahatékonyság, energiapiac és környezetvédelem az új évezred küszöbén
(Sopron, 2001. június 13-15.)**

**Országos Energetikai Konferencia
(Balatonaliga, 2001. október 3-5.)**

◆◆◆

Konferenciaelőzetes

Az OMBKE Bányászati Szakosztálya 2002 első felében Budapesten 3 napos nemzetközi szimpóziumot szervez „Bányabezárás, bányavidék-átiparosítás és szénesély-felmérési konferencia”, címmel a következő témakörökben:

- A biztonságos bányabezárások módszerei

- A felhagyott szénbányavidékek átíparosításának gyakorlata és hatékonysága

- A szénhasznosítás hosszú távú kilátásai

- A környezetkímélő széntüzelés új/új-szerű megoldásai

- A korszerűtlenné vált szén erőművek szénhulladék vegyes tüzelésre való átalakításának lehetőségei és feltételei.

Tekintettel arra, hogy a konferenciára számos külföldi szakembert is várnak, a rendezési és szervezési munkákban a szakosztályon kívül az ENSZ-EGB és a MVM Rt. is részt vesz.

(**a szerk.**)

Helyesbítés

A 2001/4-5. számunk címlapfotójának megnevezése a kiadvány BII-es oldalán lévő impresszumban sajnálatos módon tévesen jelent meg. A címlapfotó megnevezése helyesen: A Magyar Olajipari Múzeum szoborparkja. A nyomdai hibáért Tisztelt Olvasóink szíves elnézését kérjük.

A szerkesztőség